

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Bc. Alice Vozná

Česká republika v kontextu kulturní politiky Evropské unie

Diplomová práce

Olomouc 2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Česká republika v kontextu kulturní politiky Evropské unie“ vypracovala samostatně a citovala všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 19.8.2024

Bc. Alice Vozná

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala paní Mgr. Lucii Tungul, Ph.D., M.A. za vstřícný přístup, cenné rady, odborné vedení a podnětné připomínky, kterými mi pomáhala při tvorbě této práce.

Úvod	5
1 Vymezení základních pojmů	8
1.1 Dílčí závěr	11
2 Teorie evropeizace v oblasti kulturní politiky	12
2.1 Evropeizace	12
2.2 Dílčí závěr	16
3 Kulturní politika EU	17
3.1 Dílčí závěr	29
4 Kulturní politika České republiky	30
4.1 Zapojení ČR do evropských kulturních programů	36
4.1.1 Culture 2000	36
4.1.2 Culture 2007-2013	37
4.1.3 Kreativní Evropa 2014-2020	39
4.1.4 Kreativní Evropa 2021-2027	42
4.1.5 Evropské hlavní město kultury	46
4.2 Dílčí závěr	49
Závěr	50

Úvod

Kultura je základní součástí každého z nás, tvoří identitu jednotlivců i celé společnosti. Je to mnohostranný koncept, který zahrnuje soubor zvyků, tradic, umění, literatury, ale i náboženství a dalších společenských prvků. Díky kultuře můžeme pochopit historii a vývoj jednotlivých národů a společností. Zároveň má kultura významný vliv na společenský a ekonomický rozvoj, protože skrze něj přispívá k inovacím a ekonomickému růstu. Právě kulturní rozmanitost pak podporuje interkulturní dialog a mezikulturní porozumění, což následně vede k harmonii a spolupráci mezi jednotlivými národy a etniky. Celkově lze říci, že jednotnou definici kultury nikde nenalezneme, je to totiž dynamický a neustále se rozvíjející systém, který ovlivňuje téměř všechny aspekty lidského života.

Předmětem této práce bude v první řadě kulturní politika na úrovni Evropské unie a poté kulturní politika na úrovni národní, jež je evropskou kulturní politikou ovlivňována a podporována. A právě to, jakým způsobem a do jaké míry bude jedním z předmětů zkoumání. Kulturní politika představuje zásadní složku evropského projektu, jež je založen na zásadách rozmanitosti, vzájemné kooperace a sdílení. Evropská unie, jakožto unikátní politické a hospodářské uskupení podporuje kulturní rozmanitost svých členských zemí a zároveň také usiluje o rozvíjející se posilování společných hodnot. Jedním z nejdůležitějších nástrojů, které EU používá pro dosažení svých cílů v kulturní oblasti, jsou fondy určené na podporu řady projektů v členských státech. Česká republika tyto fondy využívá pro mnoho účelů. Pro Českou republiku, která je relativně malým státem v rámci EU, je důležité aktivně se zapojovat do evropských kulturních iniciativ a posilovat svou kulturní identitu skrze mezinárodní spolupráci.

Cílem mé diplomové práce je analyzovat a zhodnotit, jakým způsobem se Česká republika podílí na kulturní politice EU a jaký dopad má evropská kulturní politika na českou kulturu. Chci zjistit, jaké přínosy a výzvy s sebou tato spolupráce přináší, a jaké konkrétní projekty a programy ovlivňují kulturní sektor v České republice. Práce zodpoví na tyto výzkumné otázky:

Jak probíhá proces evropeizace v kulturní politice Evropské unie a jaké jsou jeho konkrétní mechanismy?

Jak se Česká republika zapojuje do evropských kulturních programů a jaké jsou výsledky této spolupráce?

Jaké dopady má evropeizace na kulturní sektor v České republice?

Metodologicky bude v práci využívána kombinace literární rešerše, analýzy oficiálních dokumentů a případových studií, kde budou zkoumány jednotlivé projekty. V neposlední řadě je třeba zkoumat evropskou legislativu týkající se kultury a analyzovat, jak se promítá do národní politiky. V první řadě je nutné zařadit samotnou kulturní politiku do fungování Evropské unie. Ta funguje doplňkově, tedy podpůrně pro kulturní politiku českou. Vzájemně se zde vyvažuje zájem o evropskou integraci a evropské hodnoty, na straně druhé jsou to specifické kulturní hodnoty pro každou členskou zemi, které díky mezikulturnímu dialogu tvoří kulturní politiku společenství. Tématem kulturní politiky se zabývá řada českých i zahraničních autorů. Z těch českých bych zmínila Nekolného, který chápe kulturní politiku jako „alokaci prostředků, ke které je potřeba především priorit, kritéria, prostředky a zpětné vazby účinnosti.“ Ze zahraničních autorů například Throsby pojímá kulturní politiku „jako podporu nebo zákaz kulturních zvyklostí a hodnot ze strany vlád, podniků a dalších institucí.“ Co se týče odborné literatury, tak bude následující práce vycházet z českých i cizojazyčných odborných zdrojů. Evropeizaci se ve svých výzkumech a studiích zabývá celá řada českých i zahraničních autorů, ovšem omezíme-li tuto oblast na evropeizaci kulturní politiky, je zde k dispozici už nižší množství zdrojů, zejména se pak jedná o studie a odborné články. Užitečným zdrojem je kniha Kulturní politika jako významný faktor jednoty Evropy od Jany Peterkové, která zkoumá kulturní politiku jak na národní, tak na evropské úrovni. Samotnou evropeizaci se ve svých publikacích pak zabývá Štěpánka Zemanová, která ji ovšem omezuje pouze na lidská práva. Bohumil Vítek se ve své publikaci Evropeizace českého práva věnuje procesu obecně, proto je tento zdroj velkým přínosem pro mou práci. Zahraniční autoři jako Katz, Cummings, Throsby, Risse, Cowles a Caporaso poskytnou řadu informací pro teoretický rámec, a sice rozbor pojmů jako kultura, kulturní politika, projevy evropeizace a vzorce přístupu vlád, podle kterého se kulturní politika člení. Obsáhlým zdrojem informací budou pro tuto práci elektronické dokumenty, zejména prohlášení vlád a sdělení Evropské komise. Velký objem informací a dat nalezneme také ve studiích a publikacích, které jsou zveřejňovány na stránkách jednotlivých komunitárních programů, nejčastěji se jedná o program Kreativní Evropa. Tyto studie a publikace vypracovávají odborníci z kanceláří jednotlivých programů.

Práce je strukturovaná do kapitol, přičemž první kapitola bude sloužit k objasnění a definování základních pojmů, které se budou v práci nejčastěji objevovat a jejich vymezení slouží jako stavební kámen pro pochopení celé problematiky.

Následovat bude kapitola druhá, která je stěžejní pro definování teoretického rámce evropeizace, na kterém bude celá práce založena. Jedná se o proces přenosu evropských norem a hodnot na národní úroveň, jenž se projevuje v přijímání evropských standardů, účasti na evropských programech, ale také změnami národních politik tak, aby byly v souladu s evropskými prioritami a cíli.

Třetí kapitola se již bude věnovat kulturní politice na půdě Evropské unie, přičemž budu zkoumat její vývoj, historii. Poté je nezbytné rozebrat současnou situaci a na to navazuje institucionální struktura a popis činností orgánů, jenž se zabývají kulturou.

Na předchozí kapitolu bude navazovat kapitola věnující se kulturní politice ČR, jenž od počátku svého členství v EU prošla významnými změnami v těchto oblastech a dále tomu, jak je ovlivněna procesem evropeizace. Za významný prvek zde považuji procesy a mechanismy, kterými EU ovlivňuje či transformuje národní politiku.

1 Vymezení základních pojmů

Slovo kultura pochází z latinského slova *cultura*, které je odvozeno od slova *colere* (pěstovat, chránit, uctívat). Hlavní význam původně spočíval v pěstování plodin, chovu zvířat a obdělávání půdy. Dále římský filosof Marcus Tullius Cicero položil základ kultury jako charakteristiky lidské vzdělanosti tím, že nazýval filosofii „kulturou ducha“. Způsob, jakým vnímáme kulturu dnes se začal formovat v období renesance a humanismu. Samuel von Pufendorf v 17. století označil za kulturu všechny výtvořiny člověka v protikladu k přírodě. Zatímco německý filosof hájil myšlenku, že kultura je vlastní každému národu a je nadřazená pojmu civilizace.¹ Jedná se o slovo, jenž nemá jednotnou definici – ba naopak, definic je mnoho a já uvedu některé z nich. Ta nejobecnější popisuje kulturu jako „soubor postojů, chování a symbolů, které jsou sdílené velkým množstvím lidí a zpravidla předávané z jedné generace na druhou.“²

V roce 1952 američtí kulturní antropologové Kroeber a Kluckhohn sečetli a analyzovali 161 různých definic kultury a ty rozdělili do šesti skupin. První je deskriptivní, jenž zdůrazňuje výčet složek kultury, v druhém případě se jedná o definice historické, které jsou zaměřeny na tradice a mezigenerační sociální přenos, tou třetí jsou normativní, reflektující pravidla a způsoby chování, v rámci čtvrté skupiny se jedná o psychologické definice, zdůrazňující kulturu jako nástroj řešení problémů a formu přizpůsobení se na dané prostředí, pátá je strukturální, která vnímá kulturu jako jeden celek a poslední je definice genetická, která přirovnává kulturu k artefaktu či produktu lidské činnosti.³ Kromě definování můžeme kulturu také dělit, a to na hmotnou – materiální a nehmotnou – duchovní. V tomto základním dělení zahrnujeme do složky materiální produkty lidské činnosti a do složky duchovní jazyk, řeč, gesta, zvyky.

Důležitým je také, v jakém rámci pojmujeme kulturu. Tradičně se uvádí dvě pojetí, přičemž první je tradiční axiologické pojetí a druhé je globální antropologické pojetí. Pokud budeme hovořit o axiologickém pojetí, tak vycházíme z humanistické a osvícenské tradice. Jedná se o koncepci hodnotící, která omezuje kulturu pouze na sféru pozitivních hodnot, které přispívají k rozvoji člověka jako jednotlivce, ale i celé společnosti. Do tohoto modelu

---

¹ *Co je to kultura a jak se měnil náhled na ni v historii?* Online. Autorské šperky. 2023. Dostupné z: <https://autorskesperky.com/blog/post/kultura.html>. [cit. 2024-06-09].

² Eric B. Shiraev – David A. Levy. 2020. *Mezikulturní psychologie: Kriticky a aplikovaně*. Praha: Academia, s. 31.

³ Kroeber, Alfred Louis – Clyde Kluckhohn. 1963. *Culture: A Critical Review of Concepts and Definitions*. New York: Vintage Books. (Pův. vyd. 1952), s. 357

jsou zahrnovány odvětví jako umění, věda, literatura a výchova. Oproti výše zmíněnému pojetí, antropologické pojetí zahrnuje nejen pozitivní hodnoty, ale také veškeré prostředky a mechanismy, díky nimž se člověk jako člen společnosti přizpůsobuje k vnějšímu prostředí. Toto pojetí nemá hodnotící funkci, ale charakterizuje různá společenství dle jejich specifických prvků. Antropologické pojetí můžeme chápat jako systém artefaktů, sociokulturních regulativů a idejí, které jsou předávány členy určité společnosti.⁴

Je třeba dodat, že ať už akceptujeme antropologické či axiologické pojetí, tak v dnešní době, jsou funkce kultury v rámci obou pojetí téměř totožné. V moderní společnosti má kultura v rámci své funkce přispívat k tmelení společnosti, sdělovat informace o světovém dění, upevňovat společenské normy, propojovat nové dílčí znaky s novou jednotou a být také volnočasovou aktivitou. Tyto jednotlivé funkce se vzájemně protínají a v období posledních tří desetiletí docházelo k řadě změnám priorit. Nyní můžeme tedy kulturu vnímat jako vzájemně propojený, dynamický celek, který funguje v rámci určitého společenství. Je to stále proměnlivý a živý organismus, který může být v různých fázích uzavřený, ale naopak také otevřený externím vlivům. V různých definicích kultury se čím dál častěji setkáváme se zdůrazňováním její společensko-integrativní role.⁵

Kulturní politika je strategie státu či jiného územního celku, která má za úkol řídit a ovlivňovat odvětví kultury v dané oblasti. Nejsou to ale jen strategické dokumenty, nýbrž skutečnost, jak je daný strategický dokument v praxi využíván a naplňován. Existuje řada prostředků pomoci a podpory kultury, zejména se jedná o prostředky finanční, kde je rovněž kontrolován způsob jejich využití.⁶ Je to politika, která podporuje vysokou míru zapojení občanů a jejich iniciativ do kulturního dění. Kulturní politika je rozsáhlý pojem, který zasahuje do řady aspektů společnosti, počínaje právními, přes finanční a zasahuje až do mezikulturního dialogu. Jedná se o nástroj, který využíváme v prostoru nás všech při své práci a tvorbě.⁷ Pro většinu zemí je primární se zabývat v rámci kulturní politiky ochranou kulturního dědictví, samotná oblast umění zůstává mírně upozaděna.

---

⁴ SOUKUP, Václav. *Přehled antropologických teorií kultury*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-328-5.

⁵ BILÍK, Petr. *Financování filmu jako aspekt kulturní politiky. Obraz, komunikace, jednání*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2020. ISBN 978-80-7422-762-2.

⁶ PETROVÁ, Pavla. *Kulturní politiky v Evropě*. Online. New Direction, 2018. Dostupné z: <https://newdirection.online/2018-publications-pdf/ND-Petrova-web.pdf>. [cit. 2024-06-15].

⁷ PETROVÁ, P. (2013). Kulturní politika dnes. In: Žižka, T. a Schmelzová, R. (Eds.), *KNOWtilus – ponor do vědy skrze umění* (s. 201–209). Akademie múzických umění v Praze.

Podpora kultury a umění patří v evropských zemích k dlouhodobě udržované tradici, na rozdíl ovšem od definování samotné kulturní politiky.⁸ Pro datování je třeba zmínit, že první kulturní politika se objevila ve Francii, a to založením ministerstva kultury v roce 1959. Na to začaly navazovat další evropské země a postupně se formovala nová oblast kulturní politiky.⁹ Důvodů vzniku kulturní politiky je několik, primárně se ale jedná o nutnost podpory kultury a tím i zajištění ekonomického růstu dané země vzhledem k podpoře cestovního ruchu, ale také zpřístupnění kulturních institucí. To vše je založeno na upevnění kultury, jakožto symbolu národní identity a jejího zpřístupnění a sdílení mezi všemi složkami občanské společnosti. Klíčovým orgánem pro správu kulturní politiky je ministerstvo kultury v dané zemi. To potvrzuje i fakt, že pokud jsou kompetence ministerstva široké, pak je širší i definice oblasti kultury a tím pádem i rozsáhlejší záběr kulturní politiky. A právě tímto tématem se zabývá celá řada studií, stejně tak i rozbořem různých modelů kulturních politik.

Jeden z nejznámějších modelů je model podle M. C. Cumingse a R. C. Katze, který analyzuje způsoby přístupu vlád vůči kultuře a umění. V roli impresária vláda silně zasahuje do fungování kulturní politiky, ovlivňuje financování a určuje její směr. Vláda rovněž provozuje kulturní instituce a jmenuje jejich ředitele, z čehož vyplývá, že zaměstnanci těchto institucí jsou také státní zaměstnanci. V praxi se s tímhle jevem můžeme setkat například u švédských regionálních orchestrů. Dalším způsobem je tržně chovající se vláda, kdy je plně akceptována schopnost trhu se samostatně rozhodnout o produkci a poskytování kulturních statků. Vláda tedy minimálně zasahuje do procesu a tvorby kulturní politiky, k tomu slouží nezávislé expertní orgány. Příkladem tohoto způsobu jsou umělecké rady ve Velké Británii.

Třetím případem je vystupování vlády jakožto regulátora, který poskytuje a rozděljuje finanční prostředky na kulturu pomocí pravidelného rozpočtového procesu. Za kulturní program zde odpovídají ministerstva. Posledním typem je vláda stavěna do role ochránářské, což je ve vzájemném protikladu k tržně chovající se vládě. Zde zajišťuje kulturní politiku jeden centrální orgán, který rozhoduje o vymezení části finančních prostředků na kulturní odvětví.¹⁰

---

⁸ Zimmer, A. a Toepler, S. (1999). The subsidized muse: Government and the arts in Western Europe and the United States. *Journal of Cultural Economics*, 23(1–2), 33–49. Dostupné z <http://link.springer.com/article/10.1023%2FA1007565515785>

⁹ Wangermée, R. a Gournay, B. (1988). *Programme européen d'évaluation: La Politique culturelle de la France*. Strasbourg: Council of Europe/ La Documentation française

¹⁰ CUMMINGS, M. C. and R. S. KATZ, 1987. *The patron state (Government and the ATS in Europe, North America, and Japan)*. 1. vyd. New York: Oxford University Press, Inc., 368 s. ISBN 0-19-504364-2

Další studií je aplikace Modelu soustředěných kruhů do kulturní politiky podle Throsbyho. Throsby chápe kulturu v širší pojetí než ostatní autoři, jako její součást zde začlenil i tzv. související odvětví, kde uvádí reklamy, architekturu. Tato forma modelu se skládá ze čtyř kruhů, jejichž jádro je základní kreativní umění zahrnující literaturu, hudbu. Na jádro navazuje další základní kulturní odvětví, což jsou muzea, knihovny, galerie. Pokračuje širší kulturní průmysl obsahující média a tisk. A posledním je již zmiňované související odvětví zahrnující architekturu, reklamu a design. Jak můžeme pozorovat, tak tento model zachycuje veškeré služby nesoucí kulturní obsah, bez ohledu, které odvětví je produkuje. Hlavní myšlenkou tohoto modelu je zdůraznit, že kreativní nápady vycházející z jádra se pak dále rozptylují přes soustředné kruhy do dalších odvětví. Co se týče přístupu vlády, tak Throsby tvrdí, že příliš mnoho státní podpory má za příčinu odliv soukromých podporovatelů. Stávající financování kultury chápe jako lobby.¹¹

Po zkoumání řady studií, je nutno dodat, že kulturní politika má opravdu široký záběr a v každém státě se liší její pojetí a také zapojení vlády, tudíž je téměř nemožné ji jednotně definovat, protože se jedná o pojem stále rozvíjející.

1.1 Dílčí závěr

V této kapitole byly spíše, než definovány, rozebrány pojmy, které jsou naprosto klíčovými pro tuto práci. V obou případech se jedná o pojmy velmi široké, proto žádná literatura nenabízí jednotnou a obecnou definici. Vysvětlení pojmů kultura a kulturní politika umožnilo poskytnout více než stanovení pojmových znaků, spíše pohledy a pojetí různých autorů. U kultury bylo zkoumáno, jak ji můžeme dělit a z jakých pohledů na ní lze nahlížet. Když tedy spojíme axiologické a antropologické pojetí, teoreticky by nám mohl vzniknout výčet všeho, co kultura zahrnuje. Kulturní politika, jakožto daleko mladší pojem, než samotná kultura je také velmi široká činnost, která je v každé zemi realizována jinak. A proto různí autoři nabízí různé vnímání kulturní politiky, které se nejčastěji odvíjí od přístupu vlády ke kultuře.

---

¹¹ THROSBY, D., 2010. Economics of Cultural Policy. 1. vyd. Cambridge: Cambridge University Press. 277 s. ISBN 978-0-521-86825-9

2 Teorie evropeizace v oblasti kulturní politiky

V této kapitole bude představen teoretický koncept, jenž rámuje celou práci. Jedná se o teorii evropeizace, kterou bychom mohli vnímat jako „potomek“ globalizace, jenž bude taky vysvětlena. Pokládám to za nezbytné pro pochopení kontextu fungování těchto procesů. V rámci evropeizace v oblasti kulturní politiky si následně definujeme stanovení nesouladu, jenž je klíčový pro tuto problematiku.

2.1 Evropeizace

Ačkoliv ani zde nenalezneme jednotnou definici, každý by si pod tímto pojmem měl představit způsoby, jak Evropská unie ovlivňuje a jak jsou členové ovlivňováni. Stejně jako předchozí pojmy, i tento pojem je velmi široký a označuje rozsáhlé spektrum problémů. Primárně se samozřejmě jedná o politické projekty mající za cíl vytvořit jednotnou Evropu, ale zasahuje i do náboženství, politických a právních principů, a hlavně kulturních tradic, jejichž původ je evropský.¹² Pokud zapojíme do souvislosti evropeizace globalizaci, pak evropeizace představuje proces ekonomicko-politické regionální globalizace, kterou zastřešuje Evropská unie.¹³ Není třeba zdlouhavě rozebírat historický vývoj a počátek naplňování skutkové podstaty evropeizace, je jasné, že vznikla současně se vznikem Evropského společenství uhlí a oceli, jenž byla první evropská organizace. Hlavním rozdílem mezi evropeizací a globalizací je ten, že evropeizace je realizována právními institucemi. Na evropeizaci lze nahlížet jako na politický projekt, který vytyčuje a plní své cíle a programy.¹⁴

Abychom však lépe pochopili celý koncept evropeizace, bude potřeba rozebrat pár odborných definic. Tou nejznámější a nejpoužívanější je pravděpodobně definice z pera trojice Risse, Caporaso a Cowles, kteří tvrdí, že: *“Evropeizace je tvořena procesy a) konstrukce, b) rozptylování a c) institucionalizace formálních a neformálních pravidel, procedur, politických paradigmat, stylů, “způsobů uspořádání různých záležitostí” a sdíleného přesvědčení a norem, které se nejprve definují a konsolidují v politických*

---

¹² ZEMANOVÁ, Štěpánka. *Evropeizace zahraniční politiky v oblasti lidských práv*. Praha: Oeconomica, 2008. ISBN 978-80-245-1402-4.

¹³ VÍTEK, Bohumil. *Evropeizace českého práva*. Ostrava: Key Publishing, 2013. ISBN 978-80-7418-200-6

¹⁴ VEČEŘA, Miloš. Globalizace práva jako právní proces. In: Sborník příspěvků z konference Monseho olomoucké právnícké dny 2007, Olomouc: Univerzita Palackého, 2008, ISBN 978-80-244-1906-0. S. 645.

procesech na úrovni EU a posléze dochází k jejich vtělení do logiky domácího (státního a substátního) diskurzu, politických struktur a veřejných politik."¹⁵

Řada vědců odkazuje na dvojkolejnost evropeizace, což zvláště zdůraznili němečtí badatelé Tanja A. Börzel a Thomas Risse ve svém článku "When Europe Hits Home: Europeanisation and Domestic Change" z roku 2000. Autoři analyzovali tyto dvě "cesty" jako proces shora dolů, kdy nadnárodní instituce ovlivňují národní státy, které se tomuto vlivu otevírají, a zdola nahoru, probíhající prostřednictvím přenosu kompetencí z národní na nadnárodní úroveň. V souladu s tímto myšlenkovým směrem evropeizace umožňuje, aby se instituce národního státu otevřely vlivu mezinárodních (nadnárodních) institucí, a tím umožnily přijetí přenosu evropských pravidel, zákonů a norem z domácí na evropskou úroveň. Na druhé straně evropeizace znamená vytváření mezinárodních zákonů na základě právního dědictví suverénních zemí. Která z těchto úrovní je dominantní, obvykle závisí na způsobu, jakým je daná politika utvářena a formulována. Někdy jsou tyto dvě roviny rozloženy rovnoměrně. Ve většině případů však evropeizace neznamenává proces přizpůsobování národních zákonů nadnárodním řešením. Lze říci, že evropeizace shora dolů má formální rozměr, zatímco evropeizace zdola nahoru je méně formální. Existuje také horizontální evropeizace-crossloading, ke kterému dochází, když dochází k přenosu postupů vyplývajících ze vzájemné komunikace a výměny.¹⁶ Budeme-li tuto studii aplikovat na kulturní programy, shora probíhá tvorba evropanství prostřednictvím symbolů a určité rétoriky, zdola pak prostřednictvím občanů a jejich účasti. Je to právě ten důvod, proč jsou občané v kulturních programech vybízeni k různým formám spolupráce a dialogu, čímž se v praxi posunuje integrace a zvyšuje se tak vzájemné povědomí o kultuře jednotlivých států.

Britský politolog Kevin Fatherstone rozdělil evropeizaci na maximalistické a minimalistické pojetí, přičemž rozhodujícím znakem je zde přítomnost či absence vazby na působení Evropské unie. V rámci tohoto pojetí se dále vyčleňují čtyři typy významů evropeizace, přičemž do skupiny, kde není dána vazba na působení Evropské unie řadíme evropeizaci ve smyslu historického fenoménu a evropeizaci jako transnacionální kulturní

---

¹⁵ RISSE, THOMAS; COWLES, MARIA G.; CAPORASO, JAMES (2001): "Europeanization and Domestic Change: Introduction". In: *Transforming Europe: Europeanization and Domestic Change*. Eds. Maria Green Cowles, James Caporaso, Thomas Risse. Ithaca, London: Cornell University Press,

¹⁶ Tanja A. Börzel, Thomas Risse, "When Europe hits home: Europeanisation and domestic change", [in:] *European Integration*, online paper, no. 4 (15), 2000

difúzi. Do skupiny, kde je zřejmá vazba na působení Evropské unie, řadíme evropeizaci ve smyslu adaptace politik a evropeizace ve smyslu institucionální adaptace.¹⁷

V prvním případě, kdy je evropeizace ve významu historického fenoménu, pak je chápána jako export kulturních a sociálních norem a vzorců chování spojené zejména s procesem kolonizace neevropských zemí. Toto pojetí pokládám za mírně sporné, protože uvědomíme-li si kulturní rozmanitost Evropy a také nejednoznačnou geografickou vymezenost, pak je těžké určit, které šířené normy jsou opravdu evropské. Evropa totiž nemá jednotné normy, ať už kulturní či sociální.

Budeme-li hovořit o evropeizaci jako o transnacionální kulturní difúzi, pak toto pojetí má podobný systém jako to předchozí. I zde se jedná o šíření kulturních norem, avšak v tomto případě, jak je zřejmé již z názvu, tak pouze přes hranice národních států a pouze v rámci Evropy. Předposledním významem evropeizace, jenž má vazbu na Evropskou unii, je adaptace politik, jedná se o typ nejběžnější, který je dle mého smyslem působení Unie. Lze jej charakterizovat jako dopad členství v Evropské unii na podobu veřejné politiky dané členské země. Institucionální adaptace vyvíjí tlak, jenž pramení z členství v Evropské unii na jednotlivé instituce členských států. V praxi se jedná o plnění povinností plynoucích ze členství v Unii pro orgány členských států.¹⁸

Abychom pochopili, jak konkrétně funguje evropeizace v praxi, je nutno zmínit počátek jejího působení, ten vzniká v momentě, kdy ze strany Evropské unie začne působit přímý či nepřímý adaptační tlak. Přímý adaptační tlak je založen na donucovacích mechanismech, kterými Evropská unie nutí členský stát k evropeizaci. Zatímco nepřímý adaptační tlak spočívá v samotném přenesení části pravomocí na nadnárodní orgány.¹⁹ Motorem pro vznik adaptačního tlaku je stanovení nesouladu, jenž bude rozebrán v další podkapitole.

Budeme-li se okrajově bavit o tom, kdy začala evropeizace kulturní politiky působit ze strany Evropské unie na Česko, pak si musíme uvědomit, že Evropská unie začala kulturu řešit podrobněji až v Maastrichtské smlouvě v roce 1993. V této době vznikla i samostatná Česká republika, ovšem nedisponovala ještě členstvím v Evropské unii, i přesto se již

---

¹⁷ ZEMANOVÁ, Štěpánka. *Evropeizace zahraniční politiky v oblasti lidských práv*. Praha: Oeconomica, 2008. ISBN 978-80-245-1402-4.

¹⁸ Featherstone, K. 2003. „In the Name of „Europe.“ In K. Featherstone, C. Radaelli (eds.) *The Politics of Europeanization*. Oxford: Oxford University Press,

¹⁹ Zemanová Š. 2007: Výzkum evropeizace - aktuální problémy a perspektivy. In: *Mezinárodní vztahy*, ročník 42, č. 4.

zapojovala do některých programů během jejího procesu přistupování. Tudiž se jeví za opodstatněné datovat sblížení kulturní politiky již od samotného vzniku České republiky.

Stěžejní roli v kulturní politice hrají kulturní iniciativy, které slouží jako politické nástroje k prosazování kulturní evropeizace a posiluje se tak legitimita evropské integrace

Jak již bylo zmíněno, proces evropeizace počíná v momentě, kdy ze strany Evropské unie vzniká přímý či nepřímý tlak. Tento tlak je však vyvolaný na základě nesouladu. Evropeizace probíhá ve všech třech dimenzích politiky, tedy polity, politics a policies. V našem případě se bude řešit nesoulad mezi jednotlivými politikami, který vzniká mezi evropskými pravidly a měřnicemi na jedné straně a domácími politikami na druhé straně. Míra nesouladu je přímoúměrná adaptačnímu tlaku. Nesoulad těchto politik znamená, že národní politiky mají kvalitativní či kvantitativní odlišnosti. Mezi kvantitativní odlišnosti patří délka různých lhůt a mezi kvalitativní například obsah pravidel odlišný od evropských.²⁰ Dalším typem nesouladu je nesoulad institucionální, který nastává v případě, kdy domácí procesy neodpovídají evropským modelům a charakter vztahů mezi soukromou a veřejnou sférou je odlišný. Může se jednat také o odlišnou strukturu státního aparátu.

Nesoulad je podle jeho míry dále členěn na tři stupně – vysoký, střední a nízký. Vysoký nesoulad vyžaduje přijetí zcela odlišných a nových právních regulací, rozsáhlé úpravy stávajícího právního řádu, kdy všechny tyto změny mají i praktické a viditelné dopady. Střední nesoulad je podobný jako vysoký, avšak s tím rozdílem, že má omezený praktický význam. Nízký nesoulad nevyžaduje nové právní regulace, je založen pouze na minimálních úpravách.²¹ Konkrétní důsledky nesouladu, tedy proces, který je spuštěn je pak rozlišován jako absorpce, akomodace a transformace. Absorpce je proces, kdy členské země začlení evropské politiky a myšlenky do svých struktur, ale nedojde k rozsáhlým změnám institucí či právních podmínek. V rámci akomodace dochází k uzpůsobení politik a institucí těm evropským, ale jejich základ zůstane nedotčený. A třetí způsob transformace je nejintenzivnější a dochází zde ke změnám politik a původních struktur od základu. Později byl také přidán stupeň tzv. netečnosti, kdy nedochází absolutně k žádným změnám.²²

---

²⁰ BÖRZEL, TANJA; RISSE, THOMAS. (2003): "Conceptualizing the Domestic Impact of Europe." In: *The Politics of Europeanization*. Eds. Kevin Featherstone, Claudio M. Radaelli. Oxford: Oxford University Press

²¹ ZEMANOVÁ, Štěpánka. *Evropeizace zahraniční politiky v oblasti lidských práv*. Praha: Oeconomica, 2008. ISBN 978-80-245-1402-4

²² BÖRZEL, TANJA; RISSE, THOMAS. (2003): "Conceptualizing the Domestic Impact of Europe." In: *The Politics of Europeanization*. Eds. Kevin Featherstone, Claudio M. Radaelli. Oxford: Oxford University Press

Pravomoc Evropské unie je v rámci kulturní politiky podpůrná, a i přes to státy spolupracují, ať už vzájemně či s Evropskou unií. Je to z toho důvodu, že mnoho výzev týkající se kultury je společných pro více zemí, jedná se například o ochranu kulturního dědictví a digitalizaci, kdy vzájemná spolupráce umožňuje efektivnější řešení. Také finanční podpora putující z fondů Evropské unie je hnací silou spolupráce členských států. Vzájemná propojenost kulturních identit a mezikulturní dialog umožňuje tedy fungování kulturní politiky napříč Evropou. Podle studie Josepha Nyeho je evropeizace kulturní politiky vnímána jako užití nástroje „soft power“, která umožňuje získat jistý kulturní prvek právě bez jakéhokoliv nátlaku, a to pouze skrze atraktivitu dané kultury jiné země.

Pro zkoumání nesouladu v rámci kulturní politiky Česka musíme zmapovat, jaké právní opatření musela Česká republika přijmout v rámci kultury do svého právního řádu. To, že Česká republika přijala jisté evropské normy do svého právního řádu odstartovalo proces evropeizace, realizovaly ho ale kulturní programy a iniciativy. Projev vlivu Evropské unie na kulturu v Česku můžeme v praxi pozorovat na přijetí a zapojení se do jednotlivých programů na podporu kultury, jež budou v práci také zkoumány. A v neposlední řadě je nutno zaměřit se, jaké jsou paralely v rámci právních dokumentů Evropské unie a právních dokumentů České republiky.

2.2 Dílčí závěr

Tato kapitola se detailně zabývala teoretickým rámcem pro tuto práci, a sice teorií evropeizace, která má být uplatňována a zkoumána ve smyslu jejího působení na kulturní politiku. Evropeizace je relativně mladým fenoménem a v praxi si ji můžeme představit, jako pomyslný potomek globalizace. Bylo zde rozebráno, že evropeizace se může projevovat několika způsoby, není tedy taxativně vymezen proces, kterým evropeizované země, zvyky a politiky prochází. Ovšem průsečík všech procesů spouštějících evropeizace je vzniklý nesoulad, pro jehož odstranění je nutno vyvinout adaptační tlak. Jenže u kulturní politiky je tento proces komplikovanější, protože v rámci Evropské unie je pravomocí podpůrnou. Je tedy na členských státech, jakým způsobem budou evropeizovat své kulturní politiky. A právě tato otázka bude předmětem následujících kapitol.

3 Kulturní politika EU

K tomu, abychom mohli analyzovat evropeizaci na poli České republiky, je nutno si stanovit a charakterizovat platformu, na které tento proces stojí, a ze které vychází. Jedná se o kulturní politiku na úrovni Evropské unie. Tato kapitola bude tedy pojednávat o kultuře na poli Evropské unie. Cílem je analyzovat institucionální rámec této problematiky, zařadit počátek vzniku, charakterizovat vývoj a zhodnotit současný stav. Ale především programy na podporu kultury jsou důsledkem realizace kulturní politiky na půdě členských států.

V 50. letech, kdy vznikalo společenství za účelem obchodu s uhlím a ocelí, nebyla kultura předmětem řešení. Ani v Římských smlouvách z roku 1957, které daly vzniku evropskému hospodářskému společenství nebyla kultura zmíněna. Pro kulturní účely zde fungovala Rada složená ze zástupců vlád členských států a ministrů kultury, která přijímala jednotlivá rozhodnutí, úmluvy a rezoluce vztahující se k tématům kulturní oblasti. Ačkoliv nebyl stanoven žádný smluvní, právně závazný základ, i tak probíhaly akce podporující kulturu. Tenhle stav se změnil s příchodem Smlouvy o Evropské unii 1. listopadu 1993, tedy jejím vstoupením v platnost. Touto smlouvou Evropská unie nabyla oprávnění činit právně závazná rozhodnutí v kulturních záležitostech a kulturní politika byla zařazena mezi ostatní politiky Společenství.²³ Již v preambuli Smlouvy o Evropské unii se výslovně hovoří o inspiraci „evropským kulturním, náboženským a humanistickým odkazem“.

Je nezbytné zmínit čl. 167 (bývalý článek 128) Smlouvy o fungování EU, který je stěžejní pro právní zakotvení kultury na poli Evropské unie a zmiňuje, že Společenství bude na celoevropské úrovni podporovat kulturu členských států, přispívat k jejímu rozkvětu, zároveň ale zachová respekt k národní a regionální diverzitě a zdůrazní společné kulturní dědictví. Uvádí, že činnost Unie je zaměřena na motivaci ke vzájemné spolupráci členských států a je připravena podporovat je zejména v oblastech zlepšování znalosti a šíření kultury a dějin evropských národů, nekomerční kulturní výměny, umělecké a literární tvorby včetně audiovizuální oblasti. V neposlední řadě je zde zmíněna také spolupráce se třetími zeměmi a mezinárodními organizacemi. V článku je často kladen důraz na zachování různorodosti a podporování rozmanitosti svých kultur.²⁴

---

²³ KRÁTOŠKOVÁ, JITKA; PETERKOVÁ, JANA (2001): “Politika Evropské unie na poli kultury (koncepční, institucionální a právní aspekty)”. In: Peterková, Jana a kol. (2001): Kulturní politika jako významný faktor jednoty Evropy. Praha: Vysoká škola Ekonomická

²⁴ Článek 167, Hlava XIII Smlouvy o fungování Evropské unie

V návaznosti na tento článek se rozhodla Evropská komise v dubnu roku 1996 předložit ostatním orgánům Evropské unie tzv. 1.Zprávu o významu kulturních aspektů v činnosti Evropského společenství. V této zprávě jsou rozlišeny čtyři oblasti, které obsahují kulturní dimenzi a tím pádem se vztahují ke kulturní politice Evropské unie.²⁵ Tato zpráva je důležitá, protože odstartovala zakomponování kulturní politiky mezi ostatní politiky a taktéž zakotvila a posílila její postavení.První oblast nese název „Kultura a jednotný trh“ a jejím obsahem je posoudit přímý vliv práva na kulturní sektor. Smyslem této problematiky je snaha zajistit svobodu pohybu v kulturním sektoru. Volný pohyb v kulturní oblasti se týká zejména soutěžní politiky Společenství, pohybu kulturního majetku, autorských práv a dalších kulturních aspektů.

Druhá oblast se věnuje kultuře ve vnitřních politikách Společenství a zdůrazňuje tak interdisciplinární charakter kultury a její souvislosti a propojenost s dalšími politikami. Kulturní politika je propojena s politikou regionálního rozvoje a to tak, že prostřednictvím strukturálních fondů jsou poskytovány finance především zaostalejším regionům na podporu výstavby kulturních center, obnovu kulturního dědictví a podpoře prodeje tradičního umění v daných lokalitách, což přispívá k větší míře zaměstnanosti. Na zaměstnanost navazuje hned další politika, a sice sociální, protože kulturní sektor představuje zdroj zaměstnání pro řadu lidí, zároveň je nutno investovat při jeho zlepšování do rekvalifikačních a vzdělávacích kurzů. Tak jako se všemi ostatními politikami Společenství, je i s kulturní politikou úzce spjata inovace v oblasti technologií a informačních technik, jenž má v tomto odvětví napomáhat spolupráci všech kulturních institucí. Dále můžeme shledávat kulturní dimenzi samozřejmě v oblasti cestovního ruchu a životního prostředí.

Ve zprávě Komise klade důraz také na Audiovizuální politiku, jenž má přispět k udržení a rozšiřování vlivu evropských kultur po celém světě. V tomto světle jsou dva aspekty působnosti, a sice regulační, a nebo naopak získávající podporu. Také Kultuře ve vnějších vztazích se Komise věnovala a zaměřuje se zde na kulturní spolupráci se třetími zeměmi a mezinárodními organizacemi. Důležitou je v této části také obchodní politika věnující se kulturnímu průmyslu a službám. Komise se zde zaměřila také na občana Společenství,

---

²⁵ KRÁTOŠKOVÁ, JITKA; PETERKOVÁ, JANA (2001): “Politika Evropské unie na poli kultury (koncepční, institucionální a právní aspekty)”. In: Peterková, Jana a kol. (2001): Kulturní politika jako významný faktor jednoty Evropy. Praha: Vysoká škola Ekonomická

jakožto adresáta kulturní politiky a otevírá dialog, jaký dopad může mít sdílení znalostí a kulturní kreativity na život občanů Unie.²⁶

Ochrana kulturních národních statků, která nese za příčinu kvantitativní omezení jejich dovozu, vývozu a tranzitu má zakotvení v článku 36 Smlouvy o fungování EU. Dokonce ani v Listině základních práv Evropské unie není kultura opomíjena. Je zde stanoveno, že „umělecká tvorba a vědecké bádání nesmějí být omezovány“. Dále je zde zakomponován požadavek, aby „Unie respektovala kulturní, náboženskou a jazykovou rozmanitost“²⁷

Je nutno podotknout, že kulturní národní profil každé země je velmi citlivou záležitostí a na tento fakt reaguje v praxi to, že Evropská unie má v kulturní politice pravomoc pouze podpůrnou. Pokud by docházelo k harmonizaci a sjednocování kultur v rámci Evropy, narušila by se tak diverzita a různorodost, na které je kulturní politika založena. V praxi tuto teorii potvrzuje i fakt, že při rozhodování o kulturních záležitostech na půdě Evropské unie je potřeba jednomyslného souhlasu Rady. Evropská unie má pravomoc vydávat v oblasti kultury sekundární akty. V rámci institucionálního rámce kulturní politiky Evropské unie je politickým orgánem, který určuje směry všech politik Evropské unie, tedy i politiky kulturní, je Evropská rada, kterou tvoří hlavy států či předsedové vlád států.

V rámci Rady ministrů, jenž koordinuje kulturní aktivity Unie se zasedá ve složení Rady pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport. Zasedají zde ministři všech členských států Evropské unie odpovědní za školství, kulturu, mládež, média, komunikaci a sport a jejich úkolem je tvorba rámce pro kooperaci mezi členskými státy a pro výměnu informací v oblastech daného zájmu. Jednání Rady se účastní také komisař pro vzdělávání, kulturu, mnohojazyčnost a mládež. Rada přijímá stimulační doporučení a opatření, schvaluje podpůrné iniciativy a programy. Dále je zapojena do sledování a plnění cílů daných programů a strategií, např. ve strategii Evropa 2020. Ve výjimečných případech, umožní-li to Smlouvy, může Rada přijímat legislativní akty, především v audiovizuální oblasti a v záležitostech vzájemného uznávání diplomů.²⁸ Rada rozhoduje jednomyslně a ve spolurozhodovací proceduře s Evropským parlamentem. Jako příklad iniciativy schválené Radou můžeme uvést programy Erasmus+ a Kreativní Evropa.

---

²⁶ KRÁTOŠKOVÁ, JITKA; PETERKOVÁ, JANA (2001): “Politika Evropské unie na poli kultury (koncepční, institucionální a právní aspekty)”. In: Peterková, Jana a kol. (2001): Kulturní politika jako významný faktor jednoty Evropy. Praha: Vysoká škola Ekonomická

²⁷ Listina základních práv Evropské unie

²⁸ *Evropská rada, Rada EU*. Online. Consilium. 2024. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/council-eu/configurations/eycs/>. [cit. 2024-06-20]

V gesci Evropské komise zde funguje Generální ředitelství pro vzdělávání, mládež, sport a kulturu, které je zodpovědné za kulturní politiku. Činnost Generálního ředitelství řídí komisař, jehož zaměření odpovídá kulturní agendě. Generální ředitelství má řadu funkcí, zejména tedy podpora projektů, vydávání výstupů, cílů a strategií pro dané období, vydává také zprávy o dosažených výsledcích v rámci jednotlivých programů a zaznamenává čerpání finančních zdrojů z rozpočtu. Pod Generální ředitelství spadá ještě Výkonná agentura pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast. Je to relativně nová instituce, funkční od roku 2006 a odpovídá za řízení některých programů Komise. Konkrétně tedy odpovídá za hodnocení žádostí, výběr projektů, vypracovávání podmínek pro příležitosti k financování, kontakt s příjemci. Je to prakticky „správce“ čerpání finančních zdrojů a jeho úkolem je monitoring zacházení s rozpočtem pro kulturní oblast.²⁹ Generální ředitelství rovněž podporuje program Kreativní Evropa a Erasmus+. Evropský parlament, který je členěn dle zaměření do výborů vydává v oblasti kultury usnesení. Zapříčinil se o navyšování financí do rozpočtu pro odvětví kultury a dlouhodobě podporuje kulturní rozvoj v Evropě. Konkrétně v rámci Evropského parlamentu zde funguje Výbor pro kulturu a vzdělávání. Tento výbor se také zasazuje proti nedovolenému obchodování s kulturními statky a je podporovatelem jejich navrácení do země původu. Největší aktuální evropský problém, a tím je válka na Ukrajině dala za vznik studii zabývající se ochranou kulturního dědictví v zemích, kde dochází k ozbrojeným konfliktům.

Nyní se dostáváme k současnému stavu v oblasti kulturní politiky Evropské unie. Tato nová agenda poskytuje rámec pro spolupráci v oblasti kultury na období 2018-2024 a vznikla v reakci na finanční krizi, kdy bylo potřeba se vypořádat s rostoucími společenskými nerovnostmi, populismem, ale také teroristickými hrozbami. S ohledem na technologický pokrok vedoucí ke transformaci společnosti a změně životních stylů je zde zmíněn také přechod k digitalizaci v rámci kultury v kooperaci se vzděláváním. Smyslem vzniku celé této agendy je fakt, že kultura slouží jako podpora společných hodnot, aktivního občanství a hnací motor pro posílení evropské identity.

Nová agenda je strukturována do tří cílů, které zahrnují společenský, hospodářský a vnější rozměr. Sociální rozměr je založen na zapojení občanů Unie do kulturního dění vedoucího k sociální soudržnosti. Smyslem je také podpořit mobilitu pracovních sil kulturního průmyslu tím, že se budou odstraňovat překážky pro jejich mobilitu. Ani ochrana

---

²⁹ *GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ PRO VZDĚLÁVÁNÍ, MLÁDEŽ, SPORT A KULTURU*. Online. Centrum pro studium vysokého školství. 2022. Dostupné z: <https://www.csvs.cz/aulawiki/generalni-reditelstvi-pro-vzdelavani-mladez-sport-a-kulturu/>. [cit. 2024-06-20]

kulturního dědictví není opomíjena a doporučuje se šířit a upevňovat povědomí občanů o společné historii. Důraz je zde často kladen také na duševního pohodu, kterou má zajišťovat právě účast na kulturních akcích a celkový přístup ke kultuře, který by měl být čím dál více zbavován překážek. Komise v tomto apeluje na členské státy, aby odstraňovali správní a finanční překážky, zejména pro mobilitu, ale také v oblasti daní a tzv. dvojího zdaňování.

Hospodářský rozměr vede k podpoře kultury v oblasti vzdělávání a inovací a na to navazující tvorba nových pracovních míst. Je založen na podpoře odborné přípravy, celoživotního vzdělávání a dovednosti potřebné v kulturních a kreativních odvětvích, včetně digitálních a podnikatelských. Protože kultura funguje čím dál více jako lákadlo pro turisty, tak i nabídka pracovních míst roste. Vzhledem k provázanosti kulturní politiky s dalšími politikami, se podporuje neustálý vývoj a vzájemná spolupráce založená na výměně informací a dovedností. V návaznosti na tento fakt a s cílem využít tuto transformační sílu se Komise chce zaměřit na tři specifické ekosystémy, a to vzdělávání a odborná příprava, města a regiony a kulturní a kreativní odvětví jako samostatný prvek. To vše je založeno na pravidelném mezikulturním dialogu. Komise tedy vyzývá členské státy, aby čím dál více zlepšovaly sociálně-ekonomické podmínky umělců a podporovaly vzdělávání a odbornou přípravu.

Agenda se věnuje také vnějšímu rozměru kultury, pomocí něhož posiluje mezinárodní kulturní vztahy a zejména spolupráci v oblasti kulturního dědictví. Na to navazuje projekt Evropský rok kulturního dědictví, jenž má za cíl ochránit a obnovit poškozené předměty kulturního dědictví v oblastech postižených konfliktem. Do tohoto projektu se plně zapojily země západního Balkánu. Kulturní diplomacie je díky Globální strategii zahraniční a bezpečnostní politiky chápána jako nový prostor pro společnou vnější činnost Evropské unie. Proto je v tomto ohledu funkční spolupráce s Vysokým představitelem pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a také s Evropskou službou pro vnější činnost.

Hlavní roli v podpoře Nové agendy pro kulturu hrají samozřejmě především programy, které poskytují finanční pomoc a bude jim věnována pozornost v další podkapitole. Nezbytné k realizaci agendy je rovněž vzájemná spolupráce všech subjektů, vzájemný dialog, aktivní zapojení občanské společnosti a využívání inovativních technologií.³⁰

---

³⁰ SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ Nová evropská agenda pro kulturu. Online. Eur-lex: Právo EU. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1527241001038&uri=COM:2018:267:FIN>. [cit. 2024-06-20]

Stěžejní činností Evropské unie v oblasti kultury je finanční podpora, která je realizována prostřednictvím komunitárních programů a strukturálních fondů. My se ovšem zaměříme na komunitární programy. Jedná se o programy, které jsou spravovány Evropskou komisí a čerpají se přímo z unijního rozpočtu. Tyto programy jsou určeny především členskými státy, za výjimečných podmínek a oboustranných dohod, mohou výhody pramenící z programů využívat i země kandidátské. Časový úsek, na který je koncipován daný program je obvykle několikaleté období, v praxi se nejčastěji setkáváme s horizontem šesti let. Důležitou podmínkou pro realizaci je pravidelné hodnocení jejich přínosů. Každý program má vlastní pravidla tematického konceptu a vlastní podmínky pro výběrového řízení projektů potenciálně podporovaných programem.³¹ Často se můžeme setkat díky interdisciplinárnímu charakteru kultury, že mohou být kulturní projekty realizovány i v rámci programů, které nebyly přímo určeny pro kulturu. Nejužší vztah má kultura se vzděláváním.

Trend podporování kultury nemá dalekosáhlou historii, počátek bychom mohli situovat na začátek 90. let. 1. generaci programů můžeme spatřovat v časovém horizontu 1993-1999. Tomuto předcházelo, že Evropská komise zveřejnila v roce 1990 podmínky pro výběr a následnou účast v tzv. Evropské platformě, která se v roce 1991 pod názvem Kaleidoscope stala prvním programem podporujícím umělecké a kulturní akce uskutečňované vždy nejméně ve třech členských zemích. O 3 roky později došlo k modifikaci programu, která měla obsahově širší záběr, a to podpora kulturních aktivit, umělecké tvorby a spolupráce prostřednictvím sítí, díky nimž je umožněn lepší přístup veřejnosti k evropskému kulturnímu dědictví. Program Kaleidoscope si dále kladl za cíl zlepšit vzájemnou spolupráci mezi umělci a odborníky, chtěl rozvíjet spolupráci na evropské úrovni v oblasti performing a scénických umění, multimédií, vizuálního umění a užitého umění. Během tohoto programu se podařilo podpořit 518 projektů, přičemž jeho rozpočet byl vykalkulován na 36,7 milionu eur.

Druhým realizovaným programem, byl program nesoucí název Ariane v letech 1997-1999. Byl to program, jenž podporoval kulturu v oblasti četby a publikací, byl tedy zaměřen na literaturu, podporoval udílení cen v této oblasti a věnoval se také překladům, kterých bylo za jeho trvání podpořeno 767. Rozpočet vynaložen pro tento program představoval částku 11,1 milionů eur.

---

³¹ DEBNÁR, TICHÁ, ŽÁKOVÁ. *Podpora umění a kultury z Evropské unie*. Divadelní ústav, Institut umění, 2006. ISBN 80-7008-191-0.

Dalším program byl program Raphael, který měl podporovat integraci politik členských států v oblasti kulturního dědictví. Jeho hlavním cílem bylo přimět státy ke spolupráci v oblasti ochrany a veřejného využívání kulturního dědictví, také obeznámit občany Unie o existenci kulturního dědictví a tím zvýšit a aktivovat přístup. Program byl realizován v období 1997-1999, jeho rozpočet činil 30 milionů eur a podpořil 360 projektů. A jen okrajově nastíním, že i přes to, že Česká republika ještě nebyla členem EU, mohla využívat některé příspěvky.³²

Všechny tyto programy jsou hodnoceny jako velmi úspěšné a zaktivovaly dění a rozkvět kulturní politiky na poli Evropské unie. Avšak zdály se být roztržštěné do mnoha směrů, proto na ně navazoval již jen jeden rámcový program Culture 2000. Byl konzultován Komisí a mezinárodními organizacemi, které se zabývaly rovněž kulturou, jako jsou OSN a Rada Evropy. Předmětem programu Evropské komise Culture 2000 byla podpora jednoletých a víceletých projektů, jenž byly založeny na vzájemné spolupráci několika partnerů z různých zemí a tím se postupně vytvářela evropská kulturní síť. Pro definování kategorií projektů, je nutno si ujasnit definici jednotlivých subjektů. Vedoucí projektu neboli hlavní organizátor je subjekt, který je v pozici jedné ze smluvních stran při podpisu smlouvy o přidělení grantu, má zásadní vliv na koordinaci, realizaci a financování projektu. Spoluorganizátor se významně podílí na koncepci celého projektu tím, že zajistí finanční spoluúčast na projektu ve výši minimálně 5 % z celkového rozpočtu projektu. Přidružený partner se podílí na aktivitách projektu, ale jeho podíl není tak významný a také finanční spoluúčast není nutná. Veřejný subjekt je jakýkoliv subjekt, jehož náklady jsou financovány ze státního rozpočtu a u soukromého subjektu to funguje podobně, akorát je zde možnost, že grant nedostanou. Se všemi těmito pojmy budeme operovat v následujících kapitolách, a hlavně v rozboru zapojování České republiky do kulturních programů.

Každá kategorie projektů má svá specifika. Roční projekty mohou logicky trvat nanejvýš 12 měsíců, jejich finanční podpora se pro každý projekt musí nacházet v rozmezí od 50 000 eur do 150 000 eur a pokryje nejvýše 50 % celkového rozpočtu projektu. Projektu se musí zúčastnit nejméně tři státy, musí se zapojit do tvorby a financování projektů, a to nejméně 5 % spoluúčastí na celkovém rozpočtu. Co se týče víceletých projektů, tak ty musí trvat 2-3 roky a financování na každý projekt musí být v rozmezí 50 000 – 300 000 eur na rok a nesmí

---

³² *Program Evropské unie Culture 2000 Projekty s českou účastí*. Divadelní ústav, Česká kancelář Culture 2000, 2004, Cover and layout LowEnergy2, 2004. ISBN 80-7008-174-0.

přesahovat 60 % z celkového rozpočtu projektu. Víceletých projektů se musí zúčastnit nejméně 5 států, tudíž o 2 více, než u ročních a finanční spoluúčast každého z nich je stejná jako u ročních projektů, tudíž nejméně 5 %. Realizace víceletých je administrativně náročnější než u jednoletých, musí být totiž podloženy smlouvou mezi státy. Existuje také řada požadavků, které jsou kladeny na potenciální projekty, a to je zejména kvalita, také podpora kreativity, lokální a regionální přesah a tím pádem evropskou působnost. Projekty by měly odrážet současné kulturní trendy a musí zabývat alespoň jedním ze tří následujících témat, a sice zaměřit se na veřejnost, uplatnit a užívat nové technologie a propojovat tradici s inovací.³³

Tak jako téměř všechny programy na podporu kultury, i program Culture 2000 podporoval a cílil na sblížení jednotlivých kultur, mezikulturní dialog, ale zároveň zachování kulturní rozmanitosti. Období 2000-2006 patřilo tomuto programu a byl na něj vymezen rozpočet 236,5 milionů eur. Program podporoval čtyři hlavní oblasti, a sice kulturní dědictví, výtvarné umění, scénická umění a literaturu. Podmínky pro účast v programu byly každoročně vypisovány v tzv. výzvách. Výzvy pro rok 2000 a 2001 měly vymezená tematická zadání, následující tři roky byla stanovena vždy jedna oblast jako prioritní, první rok to bylo výtvarné umění, další byla scénická umění a v roce 2004 byl program zaměřen na kulturní dědictví. V posledních dvou letech nebyl stanoven žádný prioritní okruh zájmů a podporovaly se projekty ze všech kulturních oblastí.³⁴

Již v roce 2004 Evropská komise navrhla další navazující program na období 2007-2013, a to Culture 2007, který byl schválen Radou a Evropským parlamentem. Jeho rozpočet činil 408 milionů eur a cílem bylo stimulovat evropskou kulturní spolupráci. Toho by mělo být docíleno díky podpoře kulturních projektů, kulturní spolupráce organizací a výzkumu, shromažďování a rozšiřování informací.³⁵ Fakt, že evropské komunitární programy na podporu kultury se neustále rozvíjejí je obrovským přínosem pro Evropu jako celek. Toto potvrzuje i realita, že kultura v Evropské unii generovala již v této době 5,3 % HDP, což je mnohem více, než do ní bylo investováno. Také rozvoj digitalizace a moderních technologií napomáhá propojení kulturních odvětví a vzájemné spolupráci tvůrců a umělců. Poté

---

³³ *Program Evropské unie Culture 2000 Projekty s českou účastí*. Divadelní ústav, Česká kancelář Culture 2000, 2004, Cover and layout LowEnergy2, 2004. ISBN 80-7008-174-0.

³⁴ *Proculture, výzkumné, informační a vzdělávací centrum pro umění a kulturu*. Online. Proculture.cz. 2005. Dostupné z: <https://www.proculture.cz/cultureinfo/evropska-unie/v-ramci-programu-evropske-unie-culture-2000-bylo-v-roce-2004-udeleno-233-grantu-603.html>. [cit. 2024-06-28].

³⁵ *Proculture, výzkumné, informační a vzdělávací centrum pro umění a kulturu*. Online. Proculture.cz. 2005. Dostupné z: <https://www.proculture.cz/cultureinfo/evropska-unie/culture-2007-novy-program-kulturni-spoluprace-v-eu-pro-obdobi-2007-2013-392.html>. [cit. 2024-06-28].

spojením programů Culture a Media vznikl jednotný program Kreativní Evropa, který je určen výhradně pro kulturní odvětví. Zde si můžeme povšimnout, že přibývají nová společenská témata, jako jsou genderová vyváženost a udržitelnost, o kterých v předchozích programech nebyla zmínka. Program Kreativní Evropa stejně jako ty předešlé slouží k podpoře kulturních a kreativních odvětví, vznikl sloučením starších programů Culture, MEDIA a MEDIA mundus. Je určen pro období 2014-2020. Nabízí jednotný rámec pro finanční podporu scénického umění, výtvarného umění, literatury, filmu, hudby, kulturního dědictví, ale i videoher. Právě díky širokému záběru podporovaných projektů je tento program rozdělen na dílčí programy Media a Kultura. Vedle těchto dvou dílčích programů stojí ještě mezioborová část, sloužící pro pilotní výzvy. Celkový rozpočet programu Kreativní Evropa činil 1,462 miliard eur, přičemž na dílčí program Media připadlo 820 milionů eur (56%), na program Kultura 450 milionů eur (31%) a pro mezioborovou část bylo vyhrazeno 190 milionů eur (13%).

Dílčí program MEDIA je stěžejní pro audiovizuální průmysl, měl na starost vývoj veškerých filmů pro kina, videohry, digitální platformy a televizní vysílání, dále podporoval koprodukcí a vysílání televizních programů na mezinárodní úrovni a distribuci zahraničních filmů. Jeho cílem je i rozvoj a další vzdělávání filmových profesionálů a s tím související podpora filmových festivalů a celého filmového trhu, jakožto i filmové výchovy. Program MEDIA podporoval kina sdružená v síti Europa Cinemas a mezinárodní koprodukční fondy.³⁶ Mezi výzvy dílčího programu MEDIA patří souhrnně podpora producentů, distribuce evropských filmů v kinech, vzdělávání, filmové festivaly, přístup na trh, On-line distribuce, práce s publikem, kina.³⁷

Cílem dílčího programu Kultura je podporovat mobilitu umělců a pracovníků kulturní sféry, aby mohli spolupracovat na mezinárodní úrovni. S tímto se pojí i přeshraniční pohyb děl, tedy kulturní výměna a na to navazující mezikulturní dialog. Stěžejním je zde také práce s publikem, což je prostředek k vyvolání zájmů o kulturní dění, ale také kulturní dědictví a umění. Dále je podporováno také vzdělávání kulturních pracovníků, rozvoj kulturních institucí, řada inovací, jejichž součástí je také digitalizace. A v neposlední řadě se zde hovoří také o potlačení veškerých forem diskriminace.

---

³⁶*Kreativní Evropa v ČR 2014-2020*. Online. Kreativní Evropa. 2020. Dostupné z: <https://www.kreativnievropa.cz/co5fokmmap3aa309/uploads/2021/05/KE-v-CR-2014-2020.pdf>. [cit. 2024-06-28].

³⁷*Podpora kultury z Evropské unie do roku 2020*. Online. Institut umění – Divadelní ústav, 2016. ISBN 978-80-7008-371-0. Dostupné z: <https://www.kreativnievropa.cz/co5fokmmap3aa309/uploads/2021/10/podpora-kultury-z-eu.pdf>. [cit. 2024-07-07]

Projekty evropské spolupráce mají buď menší nebo větší rozsah. Ty s menším rozsahem zahrnují koordinátora a minimálně dva další partnery z různých zemí, mohou žádat nanejvýš o 200 000 eur. Projekty spolupráce většího rozsahu zahrnují rovněž koordinátora a nejméně pět dalších partnerů z různých zemí, žádají nanejvýš o 2 miliony eur. Délka možná pro realizaci obou kategorií projektů činí nejvýše 4 roky. Program Kultura zahrnuje také literární překlady, evropské sítě a evropské platformy.³⁸ Nesmíme zapomenout také na literární překlady, jejichž cílem je podpora jazykové různorodosti v Evropské unii a v zemích účastnících se programu. Smyslem literárních překladů je zlepšit přístup k literárním dílům napříč celou Evropou i za jejími hranicemi a tím zaujmout nové okruhy čtenářů. Granty pro nakladatelství jsou udělovány až do výše 100 000 eur a nesmí přesáhnout 50 % celkových nákladů. Další výzvou jsou Evropské sítě, které sdružují minimálně 15 členů z deseti různých zemí. Jsou to organizace nesoucí vlastní strukturu, které posilují kapacitu daného kulturního či kreativního odvětví. Jedná se o jeden z výrazů nadnárodní spolupráce. Pro Evropské sítě jsou poskytovány granty do výše 500 000 eur a může pokrýt až 80 % celkových nákladů. Posledním opatřením jsou Evropské platformy, které podporují rozvoj nových talentů tím, že podněcují přeshraniční mobilitu umělců a zvyšují tím jejich viditelnost. Smyslem je budování značky a případné vytvoření značky evropské kvality. Platforma musí zahrnovat koordinátora a minimum je deset členů, jenž mohou získat grant až do výše 500 000 eur na rok.³⁹

V tomto sedmiletém období se rovněž začínaly promítat do programů témata udržitelnosti, vzhledem k aktuální Zelené dohodě, jež se týká také kultury, která má svůj podíl na uhlíkové stopě. Na tento popud vznikala řada iniciativ, jako koncerty pro krajinu a kampaně, např. No music on a dead planet. Zásah pro kulturu, jakožto i pro téměř celý svět představovala pandemie Covid-19, díky které byly uzavírány kulturní instituce a řada restrikcí dopadla i na kulturní akce, tím pádem muselo docházet k dočasným škrtům v rozpočtech.⁴⁰ O podporu v tomto období nemůže žádat jednotlivec, nýbrž právnický či

---

³⁸ *Kreativní Evropa – Kultura, vybrané projekty 2014-2015*. Národní památkový ústav, 2015. ISBN 978-80-7480-048-1.

³⁹ *Podpora kultury z Evropské unie do roku 2020*. Online. Institut umění – Divadelní ústav, 2016. ISBN 978-80-7008-371-0. Dostupné z: <https://www.kreativnievropa.cz/co5fokmmap3aa309/uploads/2021/10/podpora-kultury-z-eu.pdf>. [cit. 2024-07-07]

⁴⁰ *Kreativní Evropa v ČR 2014-2020*. Online. Kreativní Evropa. 2020. Dostupné z: <https://www.kreativnievropa.cz/co5fokmmap3aa309/uploads/2021/05/KE-v-CR-2014-2020.pdf>. [cit. 2024-06-28].

fyzický subjekt, jenž je spojen s kulturou. Jedná se nejčastěji o kulturní organizace (muzea, galerie), obce, vlastníky památek, podnikatelské subjekty.⁴¹

System programu Kreativní Evropa pro aktuální období, tedy 2021-2027 je obsahově velmi podobný předešlému období. Velkou změnou ovšem bylo navýšení rozpočtu o jednu miliardu eur, tudíž na 2,4 miliardy eur, přičemž na dílčí program Kultura připadá 33 %, na program MEDIA 58 % a na mezioborovou část zbylých 9 %. Jádrem evropských projektů, jenž podporují kulturu je podpora kulturní a jazykové rozmanitosti, kulturního dědictví, a není tomu jinak ani teď. Jednou z priorit je také přeshraniční spolupráce v rámci umění, možnost vzdělávání pracovníků, rozvoj a podpora mladých umělců. Tyto prvky spojují širokou škálu programů, avšak Kreativní Evropa pro období 2021-2027 má svá specifika. Jednou z hlavních priorit je zde totiž ekologická udržitelnost kulturních projektů. Důraz je kladen také na rovnost, ať už mezi muži a ženami, tak se zde objevuje i snaha podpořit přístup zdravotně postižených osob a sociálně slabších osob ke kulturnímu sektoru.

Oba dílčí programy nadále pokračují ve svých projektech, ať už to jsou v případě programu Kultura projekty evropské spolupráce, literární překlady, evropské sítě a platformy, tak v programu MEDIA vývoj audiovizuálních děl a jejich následnou propagaci v kinech a festivalech, jakožto podpora filmového průmyslu jako celku. V programu Kultura se rozšiřuje skupina potenciálních žadatelů o podporu na menší subjekty, a dokonce i jednotlivce. Za cíl si program klade také profesionalizace a rozšíření kapacit vybraných odvětví, a to zejména hudby, literatury a kulturního dědictví. Program MEDIA nově podporuje i filmové producenty a festivaly prostřednictvím sítí. Zavedeny budou tzv. clustery umožňující pružnou reakci na aktuální vývoj na audiovizuálním trhu.⁴²

Iniciativa Evropské hlavní město kultury (dříve Evropské město kultury) je v Evropě jedna z nejstarších a také nejvýznamnější, co se kultury týče. Vznikla v roce 1985, kdy svou vizi na půdě Evropského společenství předložila řecká ministryně kultury Melina Mercouri, která prohlásila, že: „*Hlavní myšlenkou je lépe se poznat a navzájem sdílet svoji kulturu. Máme kulturní minulost i budoucnost. Celá Evropa by měla být spojena. Kultura má jeden*

---

⁴¹ *Creative Europe - Kreativní Evropa 2014 - 2020*. Online. Portál kultury hlavního města Prahy. 2014. Dostupné z: https://praha.eu/web/kultura/w/creative_europe_kreativni_evropa_2014_1784594. [cit. 2024-06-29].

⁴² *Kreativní Evropa v ČR 2014-2020*. Online. Kreativní Evropa. 2020. Dostupné z: <https://www.kreativnievropa.cz/co5fokmmap3aa309/uploads/2021/05/KE-v-CR-2014-2020.pdf>. [cit. 2024-06-28].

z nejsilnějších mírových potenciálů.“ Tato základní myšlenka, tedy podpora kulturní rozmanitosti je hnacím motorem této akce dodnes.⁴³

V 80. letech, v počátcích fungování této akce byla mířena na oslavu umění a historie ve městech, zdůrazňovala se role kultury v lidském životě, její přínos pro společnost a tím pádem se upevňovala i pozice daného města v mezinárodním měřítku. Některá města, která získala titul Evropského hlavního města kultury z tohoto profitují dodnes. V současnosti akce funguje spíše jako příležitost pro kulturní rozvoj a strukturální změny v oceněném městě. Vybírána jsou města s potenciálem, která potřebují příležitost k sociálnímu a ekonomickému rozvoji, posílení turismu a také vytvoření většího množství pracovních nabídek. Podpora měst slouží k celoevropskému zviditelnění, přiláká řady turistů a podporuje tak celou ekonomiku země, v praxi se tedy promítá, jak i kultura se prolíná do všech sfér. Nejedná se výhradně o města, tato akce postihuje a měla by vyzdvihovat celý region.⁴⁴

Akce je odjakživa zaváděna rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady, momentálně platné rozhodnutí je dané pro období 2020-2033. Od roku 2019 se akce mohou zúčastnit kromě členských zemí, také země kandidátské a potenciální kandidátské, ale pouze jedné soutěže o titul, z důvodu spravedlnosti vůči členským zemím. Systém je nastaven tak, že pro každý rok jsou držiteli titulu maximálně tři města, z čehož vyplývá, že každá členská země hostí akci přibližně jednou za 14 let. Účast je vázána na účast v programu Kreativní Evropa. Je rovněž posuzován tzv. evropský rozměr, který spočívá v tom, aby dané město mělo přesah a vzbuzovalo zájem v celé Evropě.

Systém výběru je dvoukolový, v prvním kole se tvoří užší výběr a země, které se chtějí akce zúčastnit zveřejní šest let před jejím konáním výzvu k podávání přihlášek, poté města předloží své návrhy k posouzení skupině nezávislých evropských i národních expertů. Ve druhém kole, kdy je užší výběr kandidátů zveřejní města podrobnější žádosti, které posuzuje výběrová komise a ta vybere jedno město. Velkou roli v tomto procesu hraje Evropská komise, která vypracovává společný formulář přihlášky, následně je také přijímá, konzultuje, zajišťuje chod akce, poskytuje veškerou technickou podporu. Komise má také výhradní pravomoc udělovat jmenovanému městu peněžitou cenu na počest již zmiňované Meliny Mercouriové, přičemž se řídí víceletým finančním rámcem.

---

⁴³*Budějovice Evropským hlavním městem kultury 2028.* Online. ČB2028. 2024. Dostupné z: <https://www.budejovice2028.eu/o-ehmk>. [cit. 2024-06-29]

⁴⁴*Evropské hlavní město kultury.* Online. Kreativní Liberec. 2024. Dostupné z: <https://kreativni-liberec.cz/cs/category/ehmk/stranka/o-projektu-d8cb873e-231b-451a-ac7e-6d351e93cbf3>. [cit. 2024-06-29].

Město, které hostí akci musí mít vytvořený zajímavý kulturní program na celý rok, je to pro města a okolní regiony velká výzva, při které musí v neposlední řadě dbát na rovný přístup k akci všem složkám občanské společnosti, jak je několikrát zmiňováno v rozhodnutí.⁴⁵ Titulem Evropského hlavního města kultury se může pyšnit více než 60 měst, od menších, až po metropole. V České republice titul obdržela Praha v roce 2000 a Plzeň v roce 2015, v roce 2028 budou akci hostovat České Budějovice. Více bude rozebráno v další kapitole.

3.1 Dílčí závěr

Tato kapitola poskytla popis procesů a fungování týkající se kulturní politiky na úrovni Evropské unie, což je nezbytné rozebrat, chceme-li zkoumat míru evropeizace kulturní politiky České republiky. Kapitola nabídla přehled o legislativním vývoji a historii kulturní politiky, na kterém se podílely orgány, jejichž funkce byly také rozebrány. Stěžejním jsou ale pro tuto práci evropské komunitární programy na podporu kultury, jejichž vývoj byl také zaznamenán, byl rovněž popsán současný stav, systém a možnosti zapojení se. Zapojování se do komunitárních programů je dle mého názoru aktuálně nejfrekventovanější úkaz evropeizace na půdě členských zemí.

---

⁴⁵ ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY Ā. 445/2014/EU ze dne 16. dubna 2014 o zavedení akce Unie ve prospěch Evropských hlavních měst kultury pro roky 2020 až 2033 a o zrušení rozhodnutí Ā. 1622/2006/ES

4 Kulturní politika České republiky

V této kapitole se dostáváme k jádru práce, bude zde rozebrán vývoj kulturní politiky v České republice s důrazem na přejímání evropských norem. Zajímavým je zde fakt, že kulturní politika z pohledu Evropské unie je řízena podpůrně, avšak Evropská unie je založena právě na společných kulturních hodnotách, z čehož nám právě vyplývá zkoumaná problematika evropeizace. Předchozí kapitola nám sloužila jako pomyslný základ, abychom mohli zkoumat a nastavit pomyslné zrcadlo touto kapitolou. Vzhledem ke zmiňovanému nesouladu se vlastně bude jednat o takovou komparaci a zkoumání vlivu Evropské unie na Českou republiku v kulturní oblasti. Ale nejen evropské hodnoty, jsou to především finance, které Česká republika čerpá z fondů na podporu kultury, v praxi je to zapojování se do řady programů, což bude také součástí této kapitoly. Od roku 1948 až do roku 1989 fungovala v socialistickém Československu hospodářská politika, která byla výrazně centralizovaná a také řízená komunistickou stranou. Rada vzájemné hospodářské pomoci přerozdělovala cirkulaci mezinárodního trhu mezi země socialistického bloku. Díky těmto procesům byla velmi nízká motivace k tvůrčí aktivitě.⁴⁶

Vrátíme-li se k původnímu členění kulturní politiky na modely podle M. C. Cummingse a R.C. Katze, pak do roku 1989 byla kultura řízena vládou, která byla v roli impresária, tudíž zasahovala do kulturního dění, výhradně ovlivňovala směřování kulturní politiky, provozovala veškeré kulturní instituce, které také financovala, tudíž na ní byly absolutně ekonomicky závislé. Umělci, kteří chtěli být aktivní museli být členy oficiálních uměleckých svazů.

Po roce 1989 došlo k transformaci řady politických a hospodářských systémů, a to mělo samozřejmě dopad i na kulturu. Česká republika hledala roli, kterou by jako stát měla vůči kultuře zastávat. A protože zde panovala obava, že kultura bude nadále „zneužívána“, tak začala tím, že jasně oddělila přístup státu k umění a kultuře, na to poté navázala transformace kulturních institucí.⁴⁷ Až do poloviny 90. let však panovala jistá dávka pochybnosti z decentralizované kulturní politiky, téměř každý ministr kultury, který zveřejňoval koncepci se vyhýbal označení kulturní politika a záměry byly nejisté. Bylo zde až nereálné očekávání od soukromých subjektů, co se týče sponzoringu kultury. Pojetí kultury bylo

---

⁴⁶ BILÍK, Petr. *Financování filmu jako aspekt kulturní politiky. Obraz, komunikace, jednání*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2020. ISBN 978-80-7422-762-2

⁴⁷ NOVÁKOVÁ, Jitka. VÝVOJ ČESKÉ KULTURNÍ POLITIKY VE VZTAHU K EKONOMICKÝM MODELŮM ŘÍZENÍ A FINANCOVÁNÍ KULTURY. Online. S. 11. Dostupné z: <https://aak.slu.cz/pdfs/aak/2013/03/14.pdf>. [cit. 2024-07-02]

vnímáno spíše jako obecný politický předpoklad, v mnoha případech převážně teoretický. Tehdejší vláda kladla důraz na roli jednotlivce, ne na stát ani kulturní instituce.

Obrat nastal v roce 1996, kdy tehdejší ministr Pavel Tigrid přispěl svou studií „Vztah státu ke kultuře. Kulturní politika evropských zemí“ k zaktivování kulturní politiky. Jeho práce informovala o základních pojmech kulturních politik, redefinovala kulturní politiku jako celek, stanovala společné rysy kulturních programů evropských zemích, jejich institucionální rámec a priority.⁴⁸ Tudiž už tady klíčily jisté prvky evropeizace, vzhledem k tomu, že se zde Tigrid ohlížel na fungování kulturní politiky v ostatních evropských zemích, a dokonce mu byl vzorem britský model, který kladl důraz na kulturní dědictví. Vzhledem k myšlence zapojení kulturní politiky do ekonomiky země byl prvním impulsem zapojení se do prostoru Evropské unie. Tato studie sloužila jako základ pro formování kulturních programů Tigridových nástupců a vžil se pro ni název „Bílá kniha“. Důležitým je zde také rok 1997, ve kterém došlo k reformě veřejné správy a tím i k oddělení financování regionálních kulturních institucí zřizovaných obcemi či kraji z rozpočtů obcí a krajů od státního rozpočtu.

Na Tigrida navázal Martin Stropnický, tehdejší ministr kultury a vydal koncepci „Hlavní linie kulturní politiky“, tento dokument byl ale vládou schválen až v následujícím roce, kdy už probíhalo funkční období Pavla Dostála, jenž dokument zveřejnil pod názvem „Strategie účinnější státní podpory kultury“. Vlády si ukládaly za povinnost pravidelně předkládat zprávy o plnění dokumentů a využívání finančních prostředků na kulturu pro dané období.⁴⁹

Následující dokument Ministerstva kultury nesl název „Kulturní politika“. V tomto období vláda začínala pocítovat potřebu postupně se přibližovat k podmínkám Evropské unie a harmonizovat legislativní akty. Konkrétně si dala závazek dosažení alokace finančních prostředků v úrovni blízké se 1 % HDP (z původních 0,23 %), což je ve vyspělých evropských zemích standard. Dále je zde kladen důraz na mezistátní a celoevropskou spolupráci založené na výměně kulturních hodnot. S odkazem na dokument přijatý Výborem ministrů Deklarací o kulturní rozmanitosti se vláda zavazuje, že bude podporovat aktivity, které směřují na podporu evropské kulturní tradice s důrazem na středoevropskou. Dále je zde zmíněn zájem o zapojení se do programu Culture 2000. V oblasti harmonizace právních

---

⁴⁸ *Vztah státu ke kultuře, kulturní politika evropských zemí*. Online. Ministerstvo kultury. Dostupné z: <https://www.mk.gov.cz/vztah-statu-ke-kulture-kulturni-politika-evropskych-zemi-cs-92>. [cit. 2024-07-02]

⁴⁹ BILÍK, Petr. *Financování filmu jako aspekt kulturní politiky. Obraz, komunikace, jednání*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2020. ISBN 978-80-7422-762-2

předpisů se zde zavazuje například k ochraně kulturního dědictví a audiovizuálního sektoru.⁵⁰

Co se týče konkrétních legislativních zásahů a harmonizace národních norem s evropskými, tak došlo ke změně zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, který byl přizpůsoben evropské směrnici „Televize bez hranic“, byla tedy přidána podpora evropské tvorby a definice evropského díla, což zapříčinilo větší konkurenceschopnost vůči USA a Asii. Další změna souvisela se zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, kde bylo umožněno vykonávat povolání restaurátorů a archeologů v souvislosti s obecným uznáváním odborné kvalifikace státních příslušníků. V praxi to umožňuje českým pracovníkům získat práci na v členských státech Evropské unie, tento jev je součástí volného pohybu osob.

Pozornost musíme věnovat také hmotným kulturním statkům, konkrétně se jedná o zákon č. 101/2001 Sb., o navrácení nezákonně vyvezených kulturních statků a zákon č. 214/2002 Sb., o vývozu některých kulturních statků z celního území Evropských společenství, zde jsou vytvořeny speciální podmínky v rámci ochrany kulturních památek při jejich nezákonném vyvezení za hranice členských států Evropské unie. Každá členská země má ale odlišnou úpravu podmínek při vývozu kulturních památek a na hranicích států nejsou celní hranice, tak se Česká republika po vstupu do Evropské unie řídila nařízením Rady 3911/92 EHS a kulturní statky jsou na hranicích celního území kontrolovány příslušnými orgány. Česká republika přijala novou právní úpravu práv duševního vlastnictví zákonem č. 121/2000 Sb., který ochraňuje umělce v této sféře na úrovni, jenž je srovnatelná pouze s členskými zeměmi EU, neexistují totiž žádné mezinárodní smlouvy, které by duševní vlastnictví chránily v tomto rozsahu.⁵¹

Když si to shrneme z tehdejšího pohledu, tak členství v Evropské unii znamenalo pro Českou republiku daleko širší uplatňování a působení tuzemských umělců v evropských státech. Dokud Česká republika nebyla členskou zemí, tak při každé účasti na komunitárním programu v oblasti kultury a audiovize, musela platit vstupní poplatky, tenhle závazek se členstvím odpadá, a naopak, bude znamenat absolutní otevřenost pro zapojení do všech programů. Jak už bylo zmíněno výše, tak i v oblasti kulturních statků, budou pro Českou

---

⁵⁰*Kulturní politika 2001.* Online. Ministerstvo kultury. 2001. Dostupné z: https://www.technicalmuseum.cz/wp-content/uploads/2016/11/kulturni_politika.pdf. [cit. 2024-07-02].

⁵¹*Vztah státu ke kultuře, kulturní politika evropských zemí.* Online. Ministerstvo kultury. Dostupné z: <https://www.mk.gov.cz/vztah-statu-ke-kulture-kulturni-politika-evropskych-zemi-cs-92>. [cit. 2024-07-02]

republiku platit evropská pravidla, tudíž stejná práva při požadavku navrácení nezákonně vyvezených kulturních statků, ale také budou muset být plněny povinnosti při navrácení kulturních statků z jiných zemí. Za nezbytnou je také považována harmonizace práv v oblasti duševního vlastnictví, tedy práv k nehmotným statkům, vzhledem ke stále rozvíjejícím se technologiím. Na závěr je třeba dodat, že co se týče kulturní legislativy, tak si Česká republika při harmonizaci vedla velmi dobře a vše bylo přijato bez větších prodlev. Je ale nutno podotknout, že stále se jedná o proces probíhající.

V období, kdy už Česká republika byla členem Evropské unie byly doposud uzavřeny dvě strategie Státní kulturní politiky, a to pro období 2009-2014 a 2015-2020. První strategie pojímala kulturu jako pomocníka při dosahování politických a hospodářských cílů, ale také zdůrazňovala její absolutní význam a smysl pro společnost i jednotlivce. Mapovala, jaké potřeby má kulturní a kreativní průmysl, jejich ekonomický rozměr a smysl. Za cíl si kladla posílit postavení kultury v politice vnějších vztahů. Svou koncepcí v mnoha případech kopírovala priority Evropské unie. Podle dokumentu „...vize formuluje představu, jakou roli musí mít kultura ve společnosti, aby byl plně využit její doposud mnohdy opomíjený potenciál, a v čem spočívá úloha státu na tomto poli. Tato vize je nezbytným základem pro formulaci cílů a způsobů jejich realizace (úkolů a opatření) v rámci státní kulturní politiky a uvádí Státní kulturní politiku České republiky do společného prostoru státních kulturních politik členských států Evropských společenství, vycházejících z vizí totožných nebo podobných,“⁵² Dokument, jenž navazuje na tuto strategii je Aktualizovaná státní kulturní politika na léta 2015-2020. Tato rozsáhlá koncepce deklaruje podporu mezikulturního dialogu, přispívá k rozvoji kreativity, podporuje ochranu kulturního dědictví. V tomto dokumentu můžeme spatřovat prvek evropeizace v odhodlání využívat nástroje eCulture, což v praxi znamená snahu vytvářet efektivnější prostředí pro kulturní činnost, a to za pomoci digitalizace.⁵³ My se ale blíže zaměříme na současnou strategii, tedy pro období 2021-2025.

V kapitole, kterou jsem věnovala kulturní politice Evropské unie jsem se zabývala Evropskou agendou pro kulturu, která poskytuje rámec pro cíle na půdě Evropské unie. Proto i v této kapitole, kde se věnuji kulturní politice v České republice, pokládám za nezbytné rozebrat stávající strategický plán. Jedná se o nový strategický rámec pro kulturu a kreativní

---

⁵²Státní kulturní politika na léta 2009-2014. Online. Ministerstvo kultury. 2009. Dostupné z: <https://mk.gov.cz/statni-kulturni-politika-na-leta-2009-2014-cs-1265>. [cit. 2024-07-06]

⁵³ MARKOVÁ, Blanka. *Zákonné kulturní normy v Evropě*. Online. Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy, 2016. Dostupné z: <https://iprpraha.cz/assets/files/files/d144228f7b21ced9ecaac0c4a567f29c.pdf>. [cit. 2024-07-05]

sektor, tento dokument nemá ambici být jen dalším v řadě, ale přichází s úplně novým přístupem ke kultuře, jeho cílem je pojímat ji daleko širěji a upevnit její pozici v hospodářství a politice země. K těmto cílům dojde v případě, že bude rozšířena role Ministerstva kultury, zaktivizovat jeho partnerství pro zbytek veřejné správy, ale i pro soukromý sektor. Tato myšlenka vznikla v návaznosti na krizi spojenou s pandemií Covid-19, kdy byla potřeba, aby jednotlivé odvětví vzájemně spolupracovali, aby se kultura propojovala s podnikáním, vzděláváním, rozvojem, a dokonce i zdravotnictvím.

Obsahem strategie je šest cílů, přičemž první tři se zaměřují na stávající odvětví působnosti ministerstva a ty další tři rozvíjejí oblasti nové a tím mají vést ke kvalitní a efektivní funkci kulturního sektoru. První cíl se zaměřuje na zpřístupnění kultury všem složkám občanské společnosti, jedná se také o její z dostupnění, digitalizaci a podporu rozvoje kulturních center. Zde je úkolem Ministerstva spolupráce s místními a krajskými samosprávami, protože právě tohle jsou instituce poskytující a vytvářející regionální kulturu. V praxi se tento cíl bude realizovat tak, že bude zaveden bezplatný vstup do stálých expozic institucí, jako je například Národní galerie či Národní muzeum. Samozřejmě stejně jako v Evropské agendě pro kulturu je zde zdůrazněno také vzdělávání a rozvoj pracovníků v oblasti kultury. Druhý cíl se zabývá kulturním dědictvím, což je a odjakživa bylo téma hodně řešené. Podle analýzy totiž dvě pětiny Čechů uvedly, že finanční nákladovost pro ně představuje překážku v dostupnosti ke kulturnímu dědictví, jedná se o šestou nejvyšší hodnotu v rámci Evropské unie. Záměr je zde na účinnou péči založenou na provázanosti legislativních, finančních a systémových nástrojů. Ačkoliv Ministerstvo kultury není řídicí orgán programů strukturálních fondů EU, tak je připraveno podpořit veškeré iniciativy týkající se kulturního dědictví, které bude pokládat za efektivní a přínosné. Předmětem druhého cíle je také rozvoj Integrovaného systému ochrany movitého kulturního dědictví a modernizaci kulturních institucí věnujících se kulturnímu dědictví za pomoci digitalizace.

Třetí cíl představuje zavedení legislativního návrhu zavádějící status umělce a umělkyně, který zajišťuje rozvoj umělců, jejich druhé kariéry a jistoty v pracovním životě. Dále se Ministerstvo kultury zavazuje k další podpoře rozvoje dovedností a internacionalizace české kultury tím, že se hodlá čím dál více zapojovat do evropského kulturního dialogu, například tím, že se bude připravovat na hoštění Evropského hlavního města kultury v roce 2028.

K úplnému naplnění tohoto cíle přispívá také podpora začínajících umělců, nově vzniklých organizací a projektů, na které budou poskytovány stipendia a dotace.⁵⁴

Čtvrtý a pátý cíl na sebe plynule navazují. Smyslem čtvrtého cíle je podpora kreativity, a to se neobejde bez novelizace Zákona o některých druzích podpory kultury č. 203/2006 Sb., který by měl reflektovat a upevnit postavení kultury v hospodářství. Na to navazuje úzká spolupráce s Ministerstvem průmyslu a obchodu, ale i Ministerstvem zahraničních věcí a kreativními centry. Velmi dobře zde funguje Státní fond kinematografie, který je v gesci Ministerstva kultury, ten by ale měl být transformován na Státní fond audiovize s širší působností, vzhledem k neustálému progresivnímu vývoji dalších kulturních oblastí.

Pátý cíl je mířen na meziresortní spolupráci, vzhledem multidisciplinárnímu charakteru kultury, která proniká do mnoha odvětví státní správy. V předchozím odstavci byla zmíněna spolupráce s Ministerstvem průmyslu a obchodu, které se podílí na průmyslovém designu. V případě nově zavedeného statusu umělce, je to Ministerstvo práce a sociálních věcí, které bude spolupracovat. Kreativní vzdělávání je odvětví, kterým se zabývá a rozvíjí jej Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, které v souladu se Strategií vzdělávací politiky 2030+ začleňuje kulturu do svých priorit. Další významnou spolupráci představuje Ministerstvo zahraničních věcí, jenž s Ministerstvem kultury podepsalo Memorandum důležitosti role kultury v politice vnějších vztahů a tím se zavázalo ke spolupráci na zahraničních projektech. Ministerstvo pro místní rozvoj má zásadní vliv při spolupráci na využívání strukturálních a investičních fondů z Evropské unie k udržování kulturního dědictví.

Posledním nutným závazkem je transformace Ministerstva kultury, která má probíhat v mnoha formách. V první řadě je nutno rozšířit pole působnosti z umění a kulturního dědictví na všechna kreativní a kulturní odvětví. Dále by se měly rozvíjet nové oblasti a zefektivňovat ty stávající. Tohle je realizovatelné na základě podpory digitalizace, ve které v mnohých oblastech Ministerstvo kultury zaostává a tím pádem je zatěžováno zbytečnou administrativou. Jako největší nutnost se jeví zdigitalizovat dotační systém, který je dlouhodobě zatěžován žádostmi o dotace, které výrazně převyšují personální kapacitu. Další nutnosti je zavedení analytického oddělení a navýšení kapacit, které v současnosti chybí a Ministerstvo kultury je za to často odborníky kritizováno. Je tedy zapotřebí zajistit pozice

---

⁵⁴*Státní kulturní politika na léta 2021-2025*. Online. Ministerstvo kultury. 2021. Dostupné z: <https://www.mk.gov.cz/statni-kulturni-politika-cs-69>. [cit. 2024-07-05]

analytiků zabývajících se kulturním děním a také posílení agendy, která se zabývá finančními prostředky, respektive fondy Evropské unie.⁵⁵

4.1 Zapojení ČR do evropských kulturních programů

Ačkoliv je Česká republika členem Evropské unie od roku 2004, do programů na podporu kultury se aktivně začala zapojovat již v roce 2001. Avšak je nutno zmínit, že ještě před programem Culture 2000, existovaly tři dílčí programy (Kaleidoscope, Raphael a Arianne) a už zde mohla Česká republika čerpat jisté finanční prostředky, například z programu Raphael byla financována rekonstrukce zámku a barokního zámeckého divadla v Českém Krumlově, kláštera Kladruby, zámku Valtice, hradu Loket.⁵⁶ My se ale zaměříme na období od roku 2001, kdy účast začala být velmi aktivní, a to i přes fakt, že Česká republika byla ještě zemí kandidátskou.

4.1.1 Culture 2000

Cíle a předmět programu Culture 2000 jsme si rozebrali v minulé kapitole, teď se zaměříme na to, jak se s implementováním a celým fungováním programu popasovala Česká republika. Aby se Česká republika mohla plnohodnotně zapojit do programu, byla Ministerstvem Kultury v Divadelním ústavu zřízena Česká kancelář Culture 2000, která měla na starost informovat a konzultovat možnosti programu, propagovat jej, napomáhat k tomu, aby se programu mohlo zúčastnit co nejvíce subjektů, aby spolu subjekty vzájemně komunikovaly a zároveň konzultovaly svou činnost i s dalšími institucemi. Důležitým úkolem České kanceláře bylo také udržovat kontakt s Evropskou komisí a dalšími zahraničními partnery, a tím i vyhledávat organizátory projektů.⁵⁷

Sedmileté období programu Culture 2000 skončilo v roce 2006, přičemž v České republice odstartovala realizace projektů rokem 2001. Za tuto dobu se podařilo uskutečnit 150 projektů, z nichž dvacet jsou projekty víceleté. Na tyto projekty získala Česká republika spolu s ostatními zeměmi okolo 24 milionů eur. Co se týče čísel, tak ty měly až do roku 2005, kdy se projektů realizovalo 40 vzrůstající tendenci, v roce 2006 cifra klesla na 32. Ještě je nutno zmínit počet českých organizací, kterých se v tomto období zúčastnilo 254, z toho 42 organizací mělo status hlavního organizátora, přičemž nejčastěji jsme status

---

⁵⁵ *Státní kulturní politika na léta 2021-2025 - Důvodová zpráva*. Online. Ministerstvo kultury. 2021. Dostupné z: <https://www.mk.gov.cz/statni-kulturni-politika-cs-69>. [cit. 2024-07-05]

⁵⁶ CELBOVÁ, Iva. Program Culture 2000 podporuje evropskou kulturu. *Ikaros* [online]. 2001, ročník 5, číslo 3 [cit. 2024-07-06]. urn:nbn:cz:ik-10687. ISSN 1212-5075. Dostupné z: <http://ikaros.cz/node/10687>

⁵⁷ *Program Evropské unie Culture 2000 Projekty s českou účastí*. Divadelní ústav, Česká kancelář Culture 2000, 2004, Cover and layout LowEnergy2, 2004. ISBN 80-7008-174-0

hlavního organizátora sdíleli s Německem, vzhledem k jeho geografické poloze a dlouholeté tradici vztahů. Dalším státem je Itálie, která má velice hustou síť poradenských agentur, díky které je tradičně velmi úspěšným účastníkem projektů. Nejúspěšnější iniciátoři koordinací jsou tradičně západní země, které jsou ekonomicky vyspělejší. Spolupráce s okolními zeměmi, jako je Polsko, Slovensko a Maďarsko má rovněž velký potenciál, který byl ovšem doposud ne příliš využit.

Co se týče českých institucí, tak neaktivnější v zapojování se do projektů byla Akademie věd ČR a její jednotlivé ústavy, ta se devětkrát zúčastnila projektu jako partner a dvakrát jako spoluorganizátor. Dále Mezinárodní centrum pro umění a nové technologie uplatnilo svou činnost pětkrát jako spoluorganizátor a dvakrát dokonce jako hlavní organizátor. Další aktivní instituce byly například Divadelní ústav, Národní knihovna ČR, Národní památkový ústav a Uměleckoprůmyslové museum v Praze. V letech 2002-2004 Evropská komise nastavila priority, které chce v daném období finančně podporovat. To neznamenalo, že by se upustilo od podpory ostatních odvětví, jen byly mírně upozaděny. V roce 2002 byly prioritní projekty týkající se vizuálního umění, v roce 2003 byl kladen důraz na scénická umění a v roce 2004 bylo stěžejní oblastí kulturní dědictví. Když se ale zaměříme na situace, kdy není prioritní žádné odvětví, vždycky bylo v České republice podporováno nejvíce právě kulturní dědictví, které je mnohdy zdůrazňováno a často je vyzdvižováno i v evropských dokumentech.⁵⁸

4.1.2 Culture 2007-2013

Tento navazující program má stejné priority jako předchozí, tedy podpora mezinárodní výměny, mezikulturního dialogu, koprodukce a podpora projektů s celoevropským významem. Nově se zde také hovoří o podpoře evropského občanství díky kulturní výměně.⁵⁹ Je třeba si neustále připomínat, že získat grant není záležitost jednoduchá a vyžaduje dlouhou přípravu, intenzivní komunikaci a spolupráci a splnění všech požadavků. Je zde ovšem znatelný posun v prioritách a přibyly zde pojmy jako profesionalizace kulturního sektoru, podpora nových modelů v podnikání, inovativní přístupy a také zde hraje roli práce s publikem. Podporovány byly kulturní projekty dlouhodobé i krátkodobé, literární překlady, projekty organizované ve třetích zemích a evropské festivaly.

---

⁵⁸ *Program Evropské unie Culture 2000 Projekty s českou účastí*. Divadelní ústav, Česká kancelář Culture 2000, 2004, Cover and layout LowEnergy2, 2004. ISBN 80-7008-174-0

⁵⁹ MARKOVÁ, Blanka, ŽAROŠSKÁ Michaela, ŽÁKOVÁ Eva. Podpora kultury z Evropské unie. Institut umění – Divadelní ústav, [on-line]. 2012, [cit. 2024-07-06], Dostupné z: www.idu.cz/cs/publikace/796-podpora-kulturyz-evropske-unie-2012

Česká republika, resp. Její kulturní organizace mají na svém kontě v období 2007-2014 165 participací na mezinárodních projektech, ovšem 38 % z nich byla jedna organizace, jež se zapojovala do více projektů, reálný počet organizací činí tedy 102. Celkový výsledek zapojení s českou účastí činí 150 projektů v celkové výši příspěvku přibližně 1,5 miliardy Kč. V tomto případě je velmi složité určit, jaká suma putovala pouze pro Českou republiku, protože se jednalo o projekty spolupráce více zemí, což je jeden ze základních požadavků mezinárodních projektů. Na rozdíl od prvního období, kdy mělo financování napříč lety vzrůstající tendenci, tak v tomto období je jeho vývoj kolísavý. První rok 2007 byl nejméně dotovaným rokem vzhledem k tomu, že bylo zapojeno nejméně českých organizací, tedy deset. Dalším důvodem je fakt, že nastala řada změn pro žadatele. Došlo například ke změně časového vymezení projektů, kdy na vyplacení grantu je prostor 24 měsíců, v minulém období to bylo 12. Tato skutečnost mohla mít za příčinu právě nízký počet grantů v roce 2007, protože žádost mohla být vyplacena až roce 2008. kdy prudce narostl počet zapojených organizací a tím i míra dotací.

Podíváme-li se na celkové zapojení napříč celým obdobím, tak se české organizace do 24 dlouhodobých projektů zapojily 32krát, do krátkodobých 99 projektů 107krát, do patnácti literárních překladů šestnáctkrát, šesti projektů spolupráce se třetími zeměmi se zúčastnilo sedm organizací a dvě organizace se zúčastnily tří projektů evropských festivalů.⁶⁰

⁶⁰ MÜLLEROVÁ, Magdalena a Daniela ZARODŇANSKÁ. *Kultura 07-013 : česká účast v evropských projektech: program Kultura 2007-2013 = Culture 07-013 : Czech participation in the European projects: Culture Programme 2007-2013*. 1. vydání. 2015, 339 s. ISBN 978-80-7008-360-4.

4.1.3 Kreativní Evropa 2014-2020

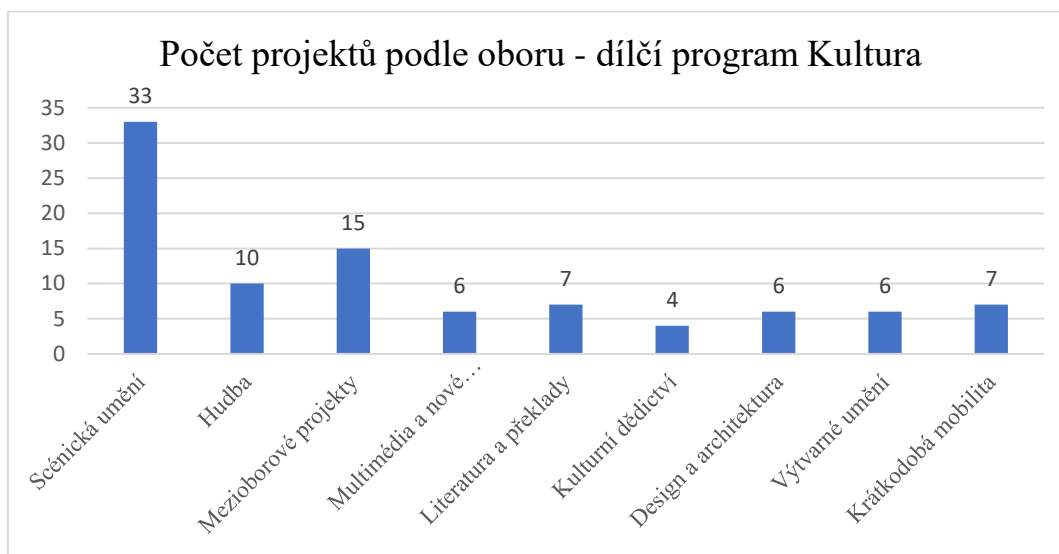
Kreativní Evropa je poslední uzavřený program, který vznikl syntézou jednotlivých programů MEDIA, MEDIA Mundus a Kultura. Ačkoliv tento program vystupuje jako celek, má dílčí programy MEDIA, Kultura a mezioborovou část. V rámci rozboru zapojení českých kulturních organizací se zaměřím zvláště na každý dílčí program. Program je otevřen zemím Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru, Albánii, Bosně a Hercegovině, Černé Hoře, Severní Makedonii a Srbsku. Částečně se mohou programu účastnit také Gruzie, Moldavsko, Ukrajina, Tunisko, Arménie a Kosovo.

Za toto sedmileté období získaly české organizace z dílčího programu Kultura dohromady 5 009 000 eur a podpořily tím 72 projektů evropské spolupráce, přičemž spolupracovaly s více než 600 zahraničními organizacemi ze 40 zemí. Existují čtyři ustálené oblasti podpory, na které je možné v rámci dílčího programu Kultura získat grant. Tou první a stěžejní jsou projekty evropské spolupráce (menšího či většího rozměru), na které směřovalo 70 % rozpočtu. Projekty evropské spolupráce se setkávají dlouhodobě s obrovským zájmem, ale jsou vybírány jen ty nejkvalitnější s celoevropským přínosem. Je nutno podotknout, že úspěšnost českých projektů korespondovala s celoevropským úspěchem. Celkem bylo tedy zapojeno 62 organizací do 72 projektů, z čehož 9krát byla česká organizace v roli hlavního organizátora projektu a 63krát v roli partnera. Jednou z priorit projektů byla práce s publikem, ta zahrnovala projekty Platform Shift+ a Unprepared Hearts, které se pomocí scénických umění snažily zaujmout mladší obecnost. DAMU a Institut umění – Divadelní ústav se zapojil do projektu ASSET, jenž se věnoval zkoumání publika divadel ve městech. Tím, že evropské projekty dlouhodobě cílí na profesionalizaci umělců, vznikl projekt HEMI, který podporuje mladé hudební talenty, z českých organizací se zde zapojili SoundCzech a Institut umění – Divadelní ústav.

Prostřednictvím nakladatelství byly dotovány také literární překlady, konkrétně 81 českých literárních děl bylo přeloženo do 19 evropských jazyků, a naopak do českého jazyka bylo přeloženo 37 literárních děl, na které byly získány čtyři granty, tři z nich získalo nakladatelství Větrné mlýny a jeden Bourdon. Projekty Evropských platforem nesoucí úkol pomoci talentovaným tuzemským umělcům k úspěchu za hranicemi své země a tím rozšířit kulturní rozmanitost zemí druhých bylo celkem podpořeno 15, důležitou pro nás je ovšem

platforma pro inovativní hudbu a audiovizuální umění SHAPE, kterou vede pražská MeetFactory a získala podporu ve výši 3,46 milionů eur.⁶¹

Na grafu níže můžeme pozorovat rozdělení projektů podle oboru, nejvíce projektů bylo tedy uskutečňováno v rámci scénických umění, bylo jich výrazně více než projektů ostatních. Mohlo by se zdát zarážející, že v rámci kulturního dědictví bylo projektů realizovaných nejméně, důvodem je ovšem fakt, že pro kulturní dědictví byly v té době zřízeny již samostatné programy, proto se jim Kreativní Evropa zabývala pouze okrajově.

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z Podpora kultury z Evropské unie do roku 2020

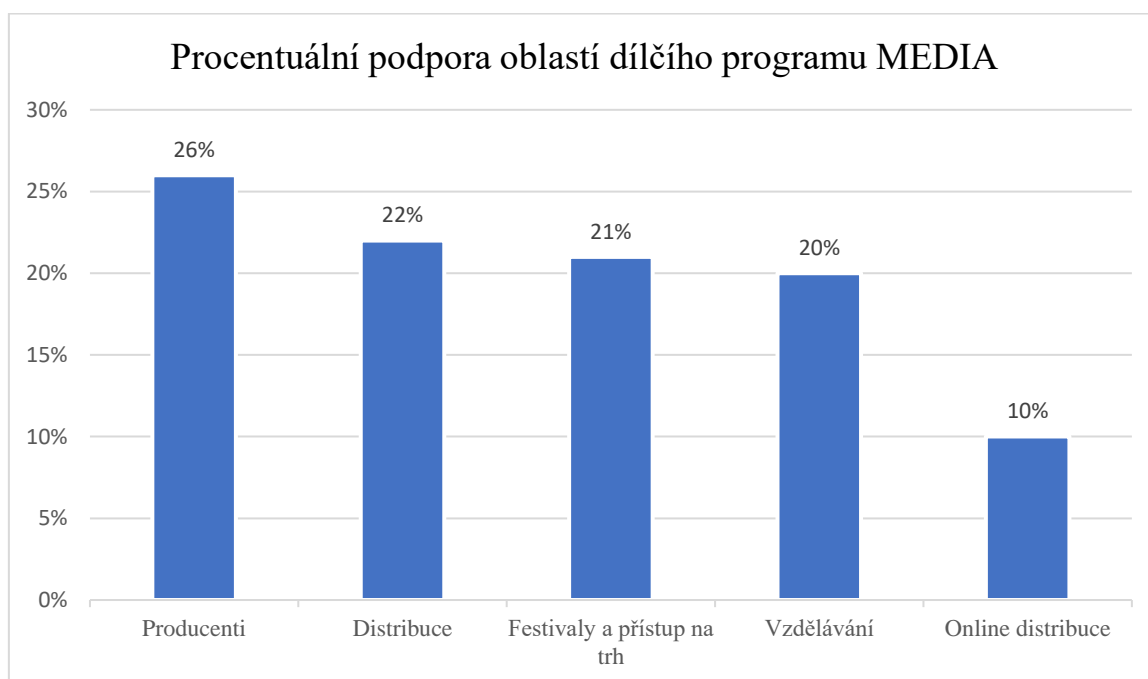
Nyní, když přejdeme k dílčímu programu MEDIA, tak za období 2014-2020 bylo na grantech pro české organizace získáno 16 141 000 eur. Tímto se zařadil program na druhý největší zdroj financí pro audiovizuální průmysl, první příčku zastává Státní fond kinematografie. Prvním okruhem, který je programem podporován je Vývoj týkající se ať už jednotlivých projektů, nebo souborů obsahující 3-5 projektů. Celková částka činila 3 829 000 milionů eur a podpořila vývoj 96 filmových projektů. Nejznámějším snímkem podpořeným v rámci tohoto projektu je bezpochyby Nabarvené ptáče režiséra Václava Marhoulu. V rámci okruhu TV Programming, jenž podporuje tvorbu s mezinárodním potenciálem, byly podpořeny pouze dva projekty částkou 246 000 eur. Jednalo se o dokumentární portrét Forman vs. Forman režírován Helenou Třeštíkovou a Jakubem Hejnou

⁶¹ Podpora kultury z Evropské unie do roku 2020. Online. Praha: Kancelář Kreativní Evropa, 2021. Dostupné z: <https://www.kreativnievropa.cz/co5fokmmap3aa309/uploads/2021/05/KE-v-CR-2014-2020.pdf>. [cit. 2024-07-07]

od společnosti Negativ a animovaný seriál Mlsné medvědí příběhy od společnosti Bionaut. Podpora videoher čítala také pouze dva projekty dotované částkou 187 000 eur.⁶²

Distribuce patří také k významné části podpory, bylo na ni získáno 3 479 000 eur v rámci okruhu Automatická podpora distribuce a Selektivní podpora distribuce, díky tomuto je do českých film každoročně uváděno okolo 50 zahraničních filmů, mezi kterými najdeme filmy oceňované režiséry i filmy divácky populární. Na tuto podporu jsou navázány také filmové festivaly, kterých je každoročně podpořeno od tří do šesti a dohromady získaly podporu ve výši 1 815 000 eur, pravidelně získával podporu například zlínský filmový festival, který čerpá podporu již od roku 2003, z těch pražských to je známý Febiofest.

V okruhu přístup na trh bylo filmovým profesionálům uděleno 1 592 000 eur, stabilním příjemcem je v tomto případě Institut dokumentárního filmu, který zprostředkovává dokumentaristům ze střední a východní Evropy platformu East Doc. Podporován značnou částkou byl také okruh Vzdělávání, kde nalezneme také řadu programů zprostředkovaných Institutem dokumentárního filmu, jednalo se zde o částku 3 306 000 eur. Pro Online distribuce bylo vyhrazeno 1 098 000 eur.⁶³

⁶² Podpora kultury z Evropské unie do roku 2020. Online. Praha: Kancelář Kreativní Evropa, 2021. Dostupné z: <https://www.kreativnievropa.cz/co5fokmmap3aa309/uploads/2021/05/KE-v-CR-2014-2020.pdf>. [cit. 2024-07-07]

⁶³ Podpora kultury z Evropské unie do roku 2020. Online. Praha: Kancelář Kreativní Evropa, 2021. Dostupné z: <https://www.kreativnievropa.cz/co5fokmmap3aa309/uploads/2021/05/KE-v-CR-2014-2020.pdf>. [cit. 2024-07-07]

Na závěr je nutno dodat, že tento program je pro Českou republiku a její kulturu opravdu velkým přínosem už od počátku jejího zapojování. Je přímým důkazem toho, jak evropeizace může v praxi fungovat a také symbolem evropanství, které nám umožňuje překonávat hranice a být šířeno a sdíleno vzájemně mezi státy. Česká republika už od počátku možnosti čerpání grantů využívá těchto výhod a celá řada projektů by bez této pomoci nemohla být vůbec realizována.

4.1.4 Kreativní Evropa 2021-2027

Program pro stávající sedmileté období si stanovil dva prioritní a základní cíle. Prvním z nich je ochrana, rozvoj a podpora evropského kulturního dědictví a evropské jazykové rozmanitosti. Druhým cílem je, aby kulturní a kreativní sektor zvýšil svou konkurenceschopnost a ekonomický potenciál, kde nejvíce táhne audiovizuální průmysl. V jádru má stejné cíle jako programy pro předchozí období, tudíž podpora rozmanitosti, celoevropské kulturní spolupráce, inovace, mobilita, vzdělávání atd. Tento program je ovšem obohacen o moderní témata, která se týkají rovnosti mužů a žen, Zelené dohody pro Evropu a inkluзивity. Tohle všechno jsou témata řešena na půdě Evropské komise, lépe řečeno se jedná o její momentální priority, a proto jsou promítány i do kulturních průmyslů členských států.

Přejdeme-li k číslům, tak Kreativní Evropa pro toto období má v porovnání s předešlým sedmiletým obdobím navýšen rozpočet o 63 %, konkrétně se jedná o částku 2,44 miliardy eur. Tím pádem si může dovolit oživit kulturní prostor a podpořit tím témata digitalizace, ekologie a vyšší odolnosti. Program opět obsahuje dílčí programy Kultura, MEDIA a mezioborovou část. Nebudu již rozebírat, jaké priority mají jednotlivé programy, to už víme z předchozích kapitol, zaměříme se na to, co jim k těmto cílům přibýlo, a jaké procento z rozpočtu je jim věnováno. Začneme částí Kultura, které pro toto období bylo věnováno 33 % z celkového rozpočtu a jako hlavní inovace přináší zejména jednodušší přístup k financím z programu díky vyšší míře spolufinancování, nově se zaměřuje na specifické potřeby jednotlivých odvětví kultury (hudba, tanec, literatura), přináší také nový program, který je zaměřený výhradně na mobilitu umělců a tím klade důraz na nadnárodní tvorbu. Části MEDIA je věnováno 53 % rozpočtu, tedy tradičně je tato část daleko více financována. Nově cílí na zprostředkovávání audiovizuálního obsahu, nejen po Evropě, ale

po celém světě, chce rozvíjet talenty, a to bez ohledu na jejich původ, cílí na pokračování v digitální transformaci a také se zaměřuje na ekologizaci průmyslu.⁶⁴

Protože program není uzavřený, ale stále probíhající, není k dispozici souhrnný výsledek zapojení České republiky pro celé období, jsou dostupná pouze data pro rok 2021 a 2022. Tím pádem budou rozebrána tato dvě období. Novinkou jsou zde dostupná data uvádějící celkové částky, které byly poskytnuty výhradně českým organizacím.

V roce 2021 byla v rámci dílčího program Kultura čerpána suma ve výši 1 202 296 eur a celkem se projektů zúčastnilo 15 českých organizací. Celkový počet projektů činí 117, z čehož je 7 velkých, 30 středních a 80 malých. Novinkou jsou zde tzv. kaskádové granty, které fungují tak, že jsou poskytovány příjemcům, kteří je distribuují v podobě menších grantů dalším příjemcům. Tím získávají příležitost jednotlivci a menší subjekty.⁶⁵ Je nutno podotknout, že z evropského pohledu se na Českou republiku pohlíží v rámci kultury jako na velmi úspěšnou zemi. To potvrzuje i fakt, že pro toto období byly pro Česko vynaloženy Evropskou komisí rekordní sumy.

Z velkých projektů si uvedeme OperaVision Next Generation, kterého se účastní Národní divadlo Brno a je zaměřen na digitalizaci přístupu k hudebnímu divadlu a opeře. Ze středních projektů uvedu Sounds of Europe, na kterém participuje společnost Earth Music a posiluje a předvádí bohatství hudebních tradic v Evropě. V malých projektech v pozici vedoucího stojí organizace Sculpture Line a řídí projekt na podporu mladých sochařů nesoucí název RE-USE. Projekty Evropských platforem fungující pro podporu mobility umělců a jejich děl po Evropě podpořily 16 českých žádostí, opět projekt MeetFactory SHAPE+, jenž podporuje propagaci a rozvoj mladých hudebníků například v experimentální hudbě v podobě budování kapacit. V Evropských sítí bylo podpořeno 36 žádostí a v rámci literárních překladů nebyla podána žádná žádost, ovšem zahraniční nakladatelé zahrnuli do svých žádostí česká díla.⁶⁶

---

⁶⁴ *Kreativní Evropa 2021-2027, program EU na podporu kulturních a kreativních odvětví*. Online. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2021. Dostupné z: <https://doi.org/978-92-76-40858-1>. [cit. 2024-07-07]

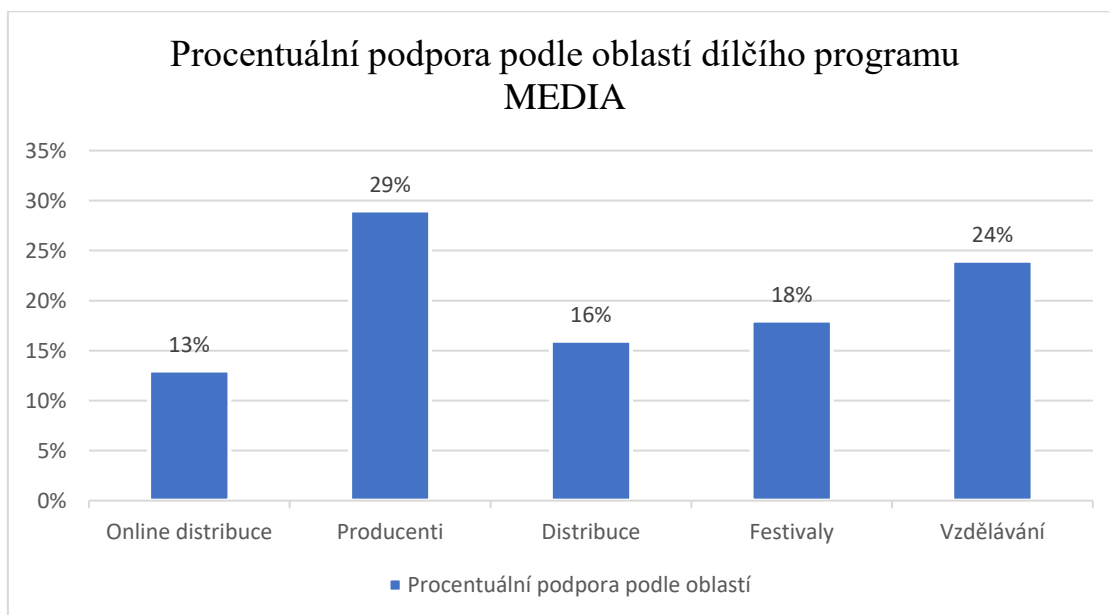
⁶⁵ *Kreativní Evropa zveřejnila výsledky za rok 2022*. Online. Kreativní Evropa, 2023. Dostupné z: <https://www.kreativnievropa.cz/kreativni-evropa-zverejnila-vysledky-za-rok-2022>. [cit. 2024-07-08]

⁶⁶ *REPORT, Kancelář Kreativní Evropa 2021*. Online. Lucemburk: Kancelář Kreativní Evropa, 2022. Dostupné z: https://www.kreativnievropa.cz/co5fokmmap3aa309/uploads/2022/10/Report-2021_final.pdf. [cit. 2024-07-08]

Kategorie podpory	Maximální částka	Maximum % rozpočtu	Počet zemí
Malé projekty	200 000 eur	80	Min. 3
Střední projekty	1 milion eur	70	Min. 5
Velké projekty	2 miliony eur	60	Min. 10
Evropské platformy			Min. 12
Oběh literárních děl	300 000 eur	60	Min. 5

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Kreativní Evropa Kultura 2021

Dílčí program MEDIA byl v roce 2021 podpořen do té doby rekordní částkou, jednalo se o 4 136 375 eur a podporu získalo 97 projektů. Na vývoj filmové produkce putovalo 943 625 eur a tím bylo podpořeno 20 projektů. Mezi podpořenými snímky jsou například *Teorie podivnosti* a *Golem*. Česká filmová distribuce byla podpořena částkou 665 482 eur a celkově bylo podpořeno 61 filmů, z čehož devět v rámci okruhu *Films on the Move* (bývalá selektivní podpora) a 52 filmů automatickou podporou. Filmové festivaly obdržely částku 356 000 eur, tradičně se zde zapojil Zlín Film Fest. Na podporu vzdělávání mířila rekordní částka, a to 985 414 eur, které byly vynaloženy na 5 dlouhodobě podporovaných projektů zaměřené jak na dokumentární filmy, tak na rozvoj dramaturgie. Okruh Online distribuce obdržel částku 246 100 eur na podporu streamovacího portálu DAFilms, který je podporován více než deset let a díky tomu se těší stále narůstajícímu zájmu.⁶⁷

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Kreativní Evropa Kultura

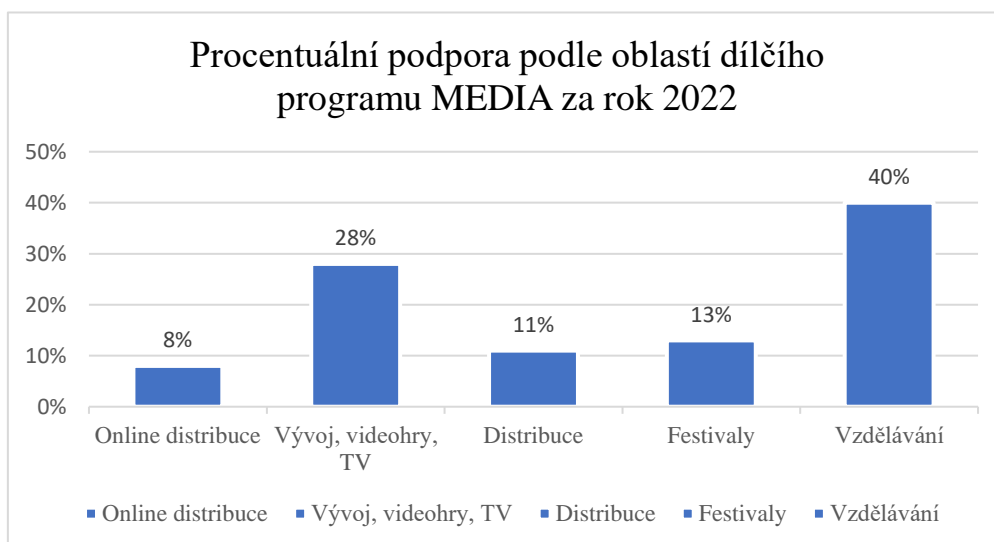
⁶⁷Tisková zpráva *Kreativní Evropa 2021*. Online. Praha: Kancelář Kreativní Evropa, 2022. Dostupné z: https://www.kreativnievropa.cz/co5fokmmmap3aa309/uploads/2022/10/TZ_Kreativni-Evropa_2022.pdf. [cit. 2024-07-08]

V roce 2022 získala Česká republika rekordní částku na kulturní projekty, jedná se o cifru okolo 10 milionů eur. Přičemž dílčímu programu Kultura bylo věnováno 1,6 milionů eur a podpořeno bylo 169 projektů evropské spolupráce, 9 velkých, 28 středních a 132 malých, 6 českých organizací bylo vedoucími projektu a 13 partnery projektů, celková účast organizací čítala 19 subjektů. V rámci malých projektů působilo 13 subjektů a objevují se zde opět organizace jako Institut umění – Divadelní ústav, MeetFactory a Orchester Berg. Středních projektů se účastnily 4 organizace a v rámci velkých projektů působí v pozici spoluorganizátora dva subjekty. Součástí projektu Culture Moves Europe je možnost kulturních pracovníků vycestovat do zemí zapojených v programu, v roce 2022 jich vycestovalo 42 a do Česka zamířilo 61 kulturně činných pracovníků.⁶⁸

Co je ovšem výjimečným jevem, je finanční částka, která putuje na dílčí program MEDIA, jedná se o 8 579 848 eur. Jedná se o částku dosud nejvyšší, jenž je dvojnásobkem částky z minulého roku. Tento nárůst souvisí s úspěšností českých žadatelů a taky zvyšováním množství projektů na dva až tři roky. Filmová produkce byla podpořena částkou 946 784 eur, která byla vynaložena na 28 projektů. Tato podpora umožní vznik například historické minisérii o české princezně Anežce České Agnes/Já, Anežka. Okruh Films on the Move umožní distribuce 20 evropských filmů částkou 324 840 eur. Svou premiéru v roce 2022 zastal okruh Vývoj videoher a imerzivního obsahu sloužící pro videoherní vývojáře. Byli podpořeni částkou 150 000 eur. Okruh TV and Online Content sloužící projektům pro TV vysílání a nově i pro online/VOD platformy obnášel 1 340 983 eur. Pro tradiční popdoru filmových festivalů bylo vynaloženo 415 800 eur, zde se jedná o podporu na dva roky, stejně jako u okruhu Markets and Networking, který získal 685 146 eur. Nejvyšší částka byla udělena okruhu Vzdělávání, pro tříleté období to bylo 3 392 962 eur. Online distribuce byla

---

⁶⁸*Kreativní Evropa zveřejnila výsledky za rok 2022.* Online. Kreativní Evropa. 2023. Dostupné z: <https://www.kreativnievropa.cz/kreativni-evropa-zverejnili-vysledky-za-rok-2022>. [cit. 2024-07-08]

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Kreativní Evropa MEDIA

4.1.5 Evropské hlavní město kultury

Jako první získala titul Evropské hlavní město kultury Praha v roce 2000, tedy v době, kdy naše země ještě nebyla členem Evropské unie. Tato akce budila v tehdejší době dost kontroverzní a rozporuplné reakce. První přihláška do tohoto programu byla podána již v roce 1993, když vyvstala možnost i pro kandidátské země se této akce zúčastnit. Tehdejší náměstek primátora Jiří Exner si dokonce vytyčil jako politický cíl získat titul EHMK pro Prahu. To mělo demonstrovat transformaci tehdejší kultury nastartovat vícezdrojové financování. Avšak tato kandidatura byla neúspěšná a Rada ministrů udělila titul Stockholmu. V roce 1995 městská rada přijala usnesení kandidovat, ale chyběla vládní podpora a jasná představa o projektu. Reakce na udělení titulu v roce 1995 byla vlažná a bez diskuse. Následovaly měsíce nečinnosti, až primátor Koukal v červnu požádal o urychlené řešení. Komunikace mezi primátorem a náměstkem Drábekem vážla, a i když Drábek prosazoval obecně prospěšnou společnost, nakonec byl na místo ředitele jmenován Radomír Šofr. Od udělení titulu do jmenování ředitele uplynulo 22 měsíců a do zahájení akce zbývalo 28 měsíců.⁷⁰ Ve funkcích proběhla řada dalších změn, ale to není předmětem tohoto tématu. Zkrátka pro vládu tato akce nebyla rozhodně prioritní a žádná ze složek vlády nebyla dostatečně činná. Po všech průtazích a problémech nakonec došlo k zahájení akce za účasti

⁶⁹Tisková zpráva *Kreativní Evropa 2022*. Online. Kreativní Evropa. 2023. Dostupné z: https://www.kreativnievropa.cz/co5fokmmap3aa309/uploads/2023/06/TZ-Kreativni-Evropa-v-roce-2022_final.pdf. [cit. 2024-07-08]

⁷⁰Naplňování titulu Praha - Evropské město kultury roku 2000 vypovídá o stavu společnosti. Online. *Hospodářské noviny*. 1999. Dostupné z: <https://archiv.hn.cz/c1-828004-naplnovani-titulu-praha-evropske-mesto-kultury-roku-2000-vypovida-o-stavu-spolecnosti>. [cit. 2024-07-10]

tehdejšího prezidenta Václava Havla, kdy hlavní proslov měl tehdejší primátor Jan Kasl, který zdůrazňoval prioritu vstupu do Evropské unie, dle jeho slov „brzy a hrdě“. Pokud se zaměříme na konkrétní kulturní akce, tak hlavní ambicí bylo vytvoření stálých expozic v Praze, modernizace stálé expozice Uměleckoprůmyslového muzea a také nová expozice výtvarného umění Národní galerie ve Veletržním paláci.⁷¹

Podle těchto faktů dopadla také studie zpracována pro Evropskou komisi Palmer/Rae Associates, jež se zabývá 29 městy v období 1995-2004, které hostily akci EHMK. Podle této studie byla Praha nelichotivě titulována jako jedno z měst, kde fungoval pro uspořádání akce pouze politický motiv, jehož hlavním účelem bylo zviditelnit se před vstupem do Evropské unie. Jako hlavní prioritu si Praha položila přilákat co nejvíce turistů, na rozdíl od ostatních měst, které akci využily jako příležitost pro nové programy a aktivity. Co se týče personálního zajištění, tak zde vyvstala řada problémů. Mezi ty hlavní patří nepřiměřená zkušenost pracovníků, časté problémy s Radou a silné osobní zájmy. Celkový program byl podle studie neadekvátně konzultován, příliš konzervativní, příliš různorodý, finančně problematický, velmi široce zabrán a prošel řadou problémů s kulturními organizacemi a byl neadekvátně politicko-ekonomicky zaměřen.⁷² Nikde bohužel není dostupná informace, jaká přesná finanční částka byla pro tuto akci vynaložena, dle dostupných zdrojů se rozpočet na projekt pohyboval okolo 800 milionů Kč.

Dalším Evropským hlavním městem kultury byla Plzeň. V tomto případě se jednalo o projekt velmi úspěšný a jeden z nejrozsáhlejších v historii Česka. Měl dopad na chod celého města, regionu, kraje a také přes hranice. Důkazem úspěšnosti tohoto projektu je fakt, že i po letech uplynulých od konání akce jsou některé projekty stále aktivní. V roce 2010, kdy byla Plzeň jmenována hostitelem akce pro rok 2015 odstartovalo šestileté období řady změn v oblasti kulturní scény, tak pro úřednický aparát, ale i pro běžné občany. Inovace a transformaci na kulturní scéně v Plzni přilákalo spousty turistů a zvýšilo povědomí o Plzni. Cesta k úspěšnosti v této akci ale nebyla jednoduchá, bylo potřeba zapojení všech složek veřejné správy města, jejichž důslednost a odhodlání se pak projevilo přínosem. Hnacím motorem a jádrem projektu Plzeň EHMK 2015 je kreativní zóna DEPO2015, která pořádala například festival světla, Evropský den sousedů, street art festivaly a další. Všechny tyto

---

⁷¹Projekt Praha 2000 zahájila výstava Zrození metropole. Online. *Idnes.cz*. 2000. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/projekt-praha-2000-zahajila-vystava-zrozeni-metropole.A_991214_105229_domaci_jkl. [cit. 2024-07-10]

⁷² *Praha 2000 byla hodnocena ve srovnání s ostatními Evropskými městy let 1995-2004*. Online. Proculture.cz. 2004. Dostupné z: <https://www.proculture.cz/cultureinfo/kulturni-politika-v-cr/praha/praha-2000-byla-hodnocena-ve-srovnani-s-ostatnimi-evropskymi-mesty-let-1995-2004-534.html>. [cit. 2024-08-10]

akce se nesly v duchu úplně původní myšlenky projektu EHMK, kterou stanovila řecká ministryně kultury Mercouri.

Přejdeme-li k číslům, tak i z ekonomického hlediska byla akce přínosem, byť se celková částka potřebná k realizaci projektu vyšplhala k 18 mil. Eur, tak závěr měl kladný výsledek a prostředky jsou nadále využívány na udržitelné kulturní aktivity. Zvýšeným zájmem o město a gradující návštěvností se totiž velká částka do rozpočtu vrátila, už v roce 2015 činily výdaje turistů přes 22 mil. Eur. V roce 2015 navštívilo Plzeň 1,2 milionů lidí a návštěvnost oproti roku 2013 stoupla o 31 %, přičemž v rámci celého kraje se jedná o 14 %. Celkově bylo uspořádáno 580 kulturních akcí a vzniklo 388 nových pracovních míst. Narůstající zájem o Plzeň pokračoval i v dalších letech. Tudíž se tato akce ve všech směrech vyplatila a je hodnocena jako velký přínos pro kulturní rozvoj a celoevropské zviditelnění Plzně.⁷³

V roce 2023 bylo rozhodnuto o dalším českém městě, které bude Evropským hlavním městem kultury v roce 2028. Jedná se o České Budějovice, město, kterému dala Evropská komise přednost před Broumovem, což pro České Budějovice znamenal jistý vrchol dvouleté práce a příprav projektů, které Komisi zaujaly. Další dlouhá časová i finanční investice teprve město čeká. Příhláška Českých Budějovic nesla název (PERMA)KULTURA, jenž reflektuje směřování a priority města v postavení hostitele akce. Důraz je zde kladen na péči o udržitelný rozvoj kulturního sektoru, na mezilidské spolupráci, prosperitě města, jakožto i celé Evropy, kde je momentálně jedním z hlavních témat právě udržitelný rozvoj a ekologie. České Budějovice již odstartovaly celou řadu různorodých kulturních projektů. První z nich nese název Kul.turista, jehož účelem je propojení kulturních institucí a vzájemná spolupráce lidí z různých část města. Nově se zapojily také okolní regiony, jako je Český Krumlov, Písek a Hluboká nad Vltavou. Dalším podporovaným projektem je Kreativní vzdělávání, který spočívá v zapojování kreativních profesionálů do výuky ve všech stupních školství. To je založeno na předchozím rozvoji profesionálů, jedná se zkrátka o zapojení umění do procesu učení. Projekt Womenpedia je založen na podpoře ženské práce v kreativním a kulturním průmyslu na základě workshopů a přednášek s inspirativními ženami. Toto téma je v souladu s aktuální problematikou genderové nevyváženosti řešené také na půdě Evropy.⁷⁴

---

⁷³ *Evaluační zpráva projektu Plzeň - Evropské hlavní město kultury 2015*. Online. DEPO2015. 2016. Dostupné z: https://www.depo2015.cz/_files/ugd/a24fc5_7661ebb5d10e4a49b612fb3ce46a62a2.pdf. [cit. 2024-08-10]

⁷⁴ *Budějovice Evropským hlavním městem kultury 2028*. Online. ČB2028. 2024. Dostupné z: <https://www.budejovice2028.eu/o-ehmk>. [cit. 2024-06-29]

Když se nad projektem Evropské hlavní město kultury zamyslíme, dojdeme k závěru, že celá akce je produktem evropeizace. K tomu, aby se města mohla zapojit, potřebují internacionalizovat své kulturní instituce a správu měst právě po vzorů evropských standardů. Tento jev, jak jsme si již stanovili v úvodní kapitole je ukázkou evropeizace shora dolů. V praxi je zde nezbytná dostatečná jazyková vybavenost, ale také mezinárodní praxe a zkušenost, a proto je všeobecně v programech téměř vždy nabízena možnost vzdělávání kulturních pracovníků. Proces evropeizace se jeví výhodný pro obě strany, je založen na vzájemné spolupráci.

4.2 Dílčí závěr

Tato kapitola se věnovala kulturní politice České republiky, a to v postavení člena Evropské unie, tudíž se zaměřila na harmonizaci právních předpisů týkající se kultury, ale také na hodnoty, které v rámci své kulturní agendy přebírala z agendy unijní, byť ne přímo, tak v mnoha ohledech zde můžeme spatřovat jisté paralely. V dílčích podkapitolách bylo analyzováno zapojení České republiky do komunitárních programů na podporu kultury.

Závěr

Závěr této diplomové práce shrnuje klíčové poznatky o vztahu mezi kulturní politikou Evropské unie a kulturní politikou České republiky. Kulturní politika, která hraje významnou roli v evropském integračním procesu, se ukazuje jako dynamický a mnohvrstevný fenomén, který do jisté míry ovlivňuje kulturu a identitu jednotlivých států a jejich obyvatel.

V první kapitole se mi podařilo spíše než definovat, tak rozebrat pojmy, na kterých diplomová práce stojí. Jedná se o pojmy kultura a kulturní politika. Kultura, jak jsme se mohli přesvědčit je velmi široký pojem, který zasahuje do mnoha oblastí a v každém státě a každým autorem je vnímána jinak, což je také důvod, proč Evropská unie nechává ve výkladu tohoto pojmu určitou volnost, uvědomuje si totiž široký význam tohoto pojmu. Kulturní politika, tedy pojem vycházející z kultury je v rámci trojdimenzionálního pojetí politiky polity, politics a policy řazena do dimenze policy, kde je kladen důraz na výsledky a cíle konkrétních politik. V každém státě se její působnost projevuje na jiný okruh činností, což je právě také důvodem, proč nelze vytvořit zcela jednotnou kulturní politiku na půdě Evropské unie. Druhá kapitola definovala teoretický rámec evropeizace, která je pak zkoumána a pozorována, jak se v praxi projevuje ve všech následujících kapitolách. K tomu, aby se proces evropeizace zaktivoval, je nutno stanovit nesoulad a poté použít adaptační tlak, ten je ale do jisté míry omezen tím, že v rámci kulturní politiky má Evropská unie pouze pravomoc podpůrnou, z čehož tím pádem vyplynulo, že je vlastně v zájmu jednotlivých států, aby provedli harmonizaci a zrcadlili tak národní kulturní politiku vůči té evropské.

Aby bylo možné porovnávat českou kulturní politiku s tou unijní, bylo nutné si ujasnit, jak a kdy se Evropská unie začala kulturou detailněji zabývat, k čemuž dle mého zjištění došlo v roce 1992 a kulturní politika byla zakomponována do Smlouvy o ES. Toto právní zakotvení odstartovalo fungování hned několika komunitárních programů a spustil se tak proces unijní podpory kultury, která je momentálně neodmyslitelnou součástí a pomocníkem pro fungování kulturních politik jednotlivých států. Čtvrtá kapitola je z mého pohledu a postavení výzkumných otázek pro mou práci zcela klíčová. Otevírá se zde počátek evropeizace české kulturní politiky, který odstartovala harmonizace určitých právních předpisů. Budeme-li hovořit konkrétně, tak evropeizace byla v České republice odstartována ještě před vstupem do Evropské unie, kdy Česká republika přijala směrnice týkající se audiovizuálního průmyslu, volného pohybu osob činných v kultuře a kulturního dědictví a také autorského práv. Co se týče zapojování do komunitárních programů, i zde byla Česká

republika aktivní ještě před vstupem do Evropské unie, což reflektuje otevřenost vůči přijímání evropských hodnot, například i tím, že pro jednotlivé programy byla zřízena kontaktní místa a kanceláře.

V rámci analýzy bylo zjištěno, že Česká republika aktivně participuje na evropských kulturních programech, což přináší značné výhody, jako je přístup k financím, zvýšení viditelnosti v Evropě a možnost výměny zkušeností s jinými členskými státy. Zároveň však spolupráce na evropských projektech odhaluje určité výzvy, včetně potřeby sladit národní kulturní priority s evropskými standardy, což může vyžadovat kompromisy a adaptaci existujících politik na nový kontext. Celkově jsou evropské programy podporující kulturu hodnoceny velmi kladně, ať už odborníky či nezávislým publikem. Dle mých poznatků mají opravdu velký podíl na prosperitě české kultury a umožňují realizovat akce a projekty, které by se bez jejich finanční podpory nemohly uskutečnit. Z mé analýzy jsem zjistila, že jediná akce, která se nesetkala s úplně šťastným výsledkem je Praha jako Evropské hlavní město kultury v roce 2000, kdy akce nebyla zcela správně uchopena. Z těchto chyb se ovšem poučila Plzeň, která z akce těží doteď, a v následujících letech můžeme pozorovat, jak se akce ujmuou České Budějovice.

Budu-li polemizovat o tom, zda je česká kulturní politika evropeizovaná, práce mě utvrdila v tom, že ano. K harmonizaci právních předpisů doházelo včas a bez problémů, do programů se vždy Česká republika zapojovala aktivně a přizpůsobovala vše, aby mohlo být čerpáno z fondů. Také cíle a principy evropské kulturní politiky se promítají do té české, musíme mít ale na paměti, že výše nesouladu mezi evropskou kulturní politikou a tou českou nebyla razantně vysoká, tím pádem ani změny na domácí půdě nebyly příliš invazivní. Kdybychom se vrátili k teoretické kapitole, došli bychom k závěru, že z výsledků dopadu evropeizace na národní politiku došlo právě k absorpci, došlo totiž k inkorporování některých iniciativ, ale ne k razantní změně. Tento fakt vyplývá také z toho, že Evropská unie nechává členským státům vysokou míru volnosti v rámci kulturních politik.

Odpovědi na výzkumné otázky, které se týkají mechanismů evropeizace a jejich dopadů na český kulturní sektor, ukazují, že proces evropeizace je komplexní a zahrnuje široké spektrum aspektů, od legislativních změn až po praktické implementace projektů. Kulturní politika České republiky, jak byla analyzována v této práci, se postupně posouvá směrem k evropským hodnotám a normám, což vytváří prostor pro bohatou mezikulturní spolupráci a vzájemné porozumění.

Na závěr lze afirmovat, že kulturní politika v rámci evropského kontextu nejen podporuje kulturní rozmanitost, ale také posiluje identitu jednotlivých členských států. Česká republika, jako součást tohoto systému, se musí i nadále aktivně zapojovat do mezinárodních iniciativ a hledat nové příležitosti, jak obohatit svůj kulturní život a přispět k evropské kulturní scéně. Tato práce tak poskytuje základ pro další zkoumání, které může vést k lepšímu pochopení vztahu mezi evropským kulturním rámcem a národní identitou, což je klíčové pro budoucnost kulturní politiky nejen v České republice, ale i v celé Evropě.

Zdroje

1.) Knižní zdroje

BILÍK, Petr. Financování filmu jako aspekt kulturní politiky. Obraz, komunikace, jednání. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2020

CUMMINGS, M. C. and R. S. KATZ, 1987. The patron state (Government and the ATS in Europe, North America, and Japan). 1. vyd. New York: Oxford University Press, Inc., 368 s.

DEBNÁR, TICHÁ, ŽÁKOVÁ. Podpora umění a kultury z Evropské unie. Divadelní ústav, Institut umění, 2006.

Kreativní Evropa – Kultura, vybrané projekty 2014-2015. Národní památkový ústav, 2015.

KROEBER Alfred Louis – Clyde Kluckhohn. 1963. Culture: A Critical Review of Concepts and Definitions. New York: Vintage Books. (Pův. vyd. 1952), s. 357

MÜLLEROVÁ, Magdalena a Daniela ZARODŇANSKÁ. Kultura 07-013 : česká účast v evropských projektech: program Kultura 2007-2013 = Culture 07-013 : Czech participation in the European projects: Culture Programme 2007-2013. 1. vydání. 2015, 339 s.

Program Evropské unie Culture 2000 Projekty s českou účastí. Divadelní ústav, Česká kancelář Culture 2000, 2004, Cover and layout LowEnergy2, 2004

SHIRAEV Eric B. – LEVY David A.. 2020. Mezikulturní psychologie: Kriticky a aplikovaně. Praha: Academia, s. 31.

SOUKUP, Václav. Přehled antropologických teorií kultury. Praha: Portál, 2000.

THROSBY, D., 2010. Economics of Cultural Policy. 1. vyd. Cambridge: Cambridge University Press. 277 s.

VEČEŘA, Miloš. Globalizace práva jako právní proces. In: Sborník příspěvků z konference Monseho olomoucké právnické dny 2007, Olomouc: Univerzita Palackého, 2008,.

VÍTEK, Bohumil. Evropeizace českého práva. Ostrava: Key Publishing, 2013.

ZEMANOVÁ, Š. Evropeizace zahraniční politiky v oblasti lidských práv. Praha: Oeconomica, 2008..

2.) Odborné články

BÖRZEL, TANJA; RISSE, THOMAS. (2003): "Conceptualizing the Domestic Impact of Europe." In: The Politics of Europeanization. Eds. Kevin Featherstone, Claudio M. Radaelli. Oxford: Oxford University Press

- BÖRZEL, TANJA; RISSE, THOMAS., "When Europe hits home: Europeanisation and domestic change", [in:] *European Integration*, online paper, no. 4 (15), 2000
- CELBOVÁ, Iva. Program Culture 2000 podporuje evropskou kulturu. *Ikaros* [online]. 2001, ročník 5, číslo 3 urn:nbn:cz:ik-10687. Dostupné z: <http://ikaros.cz/node/10687>
- Co je to kultura a jak se měnil náhled na ni v historii? Online. Autorské šperky. 2023. Dostupné z: <https://autorskesperky.com/blog/post/kultura.html>
- FEATHERSTONE, K. 2003. „In the Name of „Europe.“ In K. Featherstone, C. Radaelli (eds.) *The Politics of Europeanization*. Oxford: Oxford University Press
- KRÁTOŠKOVÁ, JITKA; PETERKOVÁ, JANA (2001): “Politika Evropské unie na poli kultury (koncepční, institucionální a právní aspekty)”. In: Peterková, Jana a kol. (2001): *Kulturní politika jako významný faktor jednoty Evropy*. Praha: Vysoká škola Ekonomická
- Kreativní Evropa zveřejnila výsledky za rok 2022. Online. Kreativní Evropa. 2023. Dostupné z: <https://www.kreativnievropa.cz/kreativni-evropa-zverejnili-vysledky-za-rok-2022>
- Naplňování titulu Praha - Evropské město kultury roku 2000 vypovídá o stavu společnosti. Online. *Hospodářské noviny*. 1999. Dostupné z: <https://archiv.hn.cz/c1-828004-naplnovani-titulu-praha-evropske-mesto-kultury-roku-2000-vypovida-o-stavu-spolecnosti>
- PETROVÁ, P. (2013). Kulturní politika dnes. In: Žižka, T. a Schmelzová, R. (Eds.), *KNOWtilus – ponor do vědy skrze umění* (s. 201–209). Akademie múzických umění v Praze.
- PETROVÁ, Pavla. Kulturní politiky v Evropě. Online. *New Direction*, 2018. Dostupné z: <https://newdirection.online/2018-publications-pdf/ND-Petrova-web.pdf>.
- Praha 2000 byla hodnocena ve srovnání s ostatními Evropskými městy let 1995-2004. Online. *Proculture.cz*. 2004. Dostupné z: <https://www.proculture.cz/cultureinfo/kulturni-politika-v-cr/praha/praha-2000-byla-hodnocena-ve-srovnani-s-ostatnimi-evropskymi-mesty-let-1995-2004-534.html>
- Projekt Praha 2000 zahájila výstava Zrození metropole. Online. *Idnes.cz*. 2000. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/projekt-praha-2000-zahajila-vystava-zrozeni-metropole.A_991214_105229_domaci_jkl
- RISSE, THOMAS; COWLES, MARIA G.; CAPORASO, JAMES (2001): “Europeanization and Domestic Change: Introduction”. In: *Transforming Europe: Europeanization and Domestic Change*. Eds. Maria Green Cowles, James Caporaso, Thomas Risse. Ithaca, London: Cornell University Press,
- WANGERMEE, R. a GOURNAY, B. (1988). *Programme européen d'évaluation: La Politique culturelle de la France*. Strasbourg: Council of Europe/ La Documentation française
- ZEMANOVÁ, Š. 2007: Výzkum evropeizace - aktuální problémy a perspektivy. In: *Mezinárodní vztahy*, ročník 42, č. 4.

ZIMMER, A. a TOEPLER, S. (1999). The subsidized muse: Government and the arts in Western Europe and the United States. *Journal of Cultural Economics*, 23(1–2), 33–49. Dostupné z <http://link.springer.com/article/10.1023%-2FA%3A1007565515785>

3.) Elektronické zdroje

Budějovice Evropským hlavním městem kultury 2028. Online. ČB2028. 2024. Dostupné z: <https://www.budejovice2028.eu/o-ehmk>.

Creative Europe - Kreativní Evropa 2014 - 2020. Online. Portál kultury hlavního města Prahy. 2014. Dostupné z: https://praha.eu/web/kultura/w/creative_europe_kreativni_evropa_2014_1784594.

Evaluační zpráva projektu Plzeň - Evropské hlavní město kultury 2015. Online. DEPO2015. 2016. Dostupné z: https://www.depo2015.cz/_files/ugd/a24fc5_7661ebb5d10e4a49b612fb3ce46a62a2.pdf.

Evropská rada, Rada EU. Online. Consilium. 2024. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/council-eu/configurations/eycs/>.

Evropské hlavní město kultury. Online. Kreativní Liberec. 2024. Dostupné z: <https://kreativni-liberec.cz/cs/category/ehmk/stranka/o-projektu-d8cb873e-231b-451a-ac7e-6d351e93cbf3>.

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ PRO VZDĚLÁVÁNÍ, MLÁDEŽ, SPORT A KULTURU. Online. Centrum pro studium vysokého školství. 2022. Dostupné z: <https://www.csvs.cz/aulawiki/generalni-reditelstvi-pro-vzdelavani-mladez-sport-a-kulturu/>.

Proculture, výzkumné, informační a vzdělávací centrum pro umění a kulturu. Online. Proculture.cz. 2005. Dostupné z: <https://www.proculture.cz/cultureinfo/evropska-unie/v-ramci-programu-evropske-unie-culture-2000-bylo-v-roce-2004-udeleno-233-grantu-603.html>

Kreativní Evropa v ČR 2014-2020. Online. Kreativní Evropa. 2020. Dostupné z: <https://www.kreativnievropa.cz/co5fokmmap3aa309/uploads/2021/05/KE-v-CR-2014-2020.pdf>

Kreativní Evropa 2021-2027, program EU na podporu kulturních a kreativních odvětví. Online. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2021. Dostupné z: <https://doi.org/978-92-76-40858-1>

Kreativní Evropa zveřejnila výsledky za rok 2022. Online. Kreativní Evropa. 2023. Dostupné z: <https://www.kreativnievropa.cz/kreativni-evropa-zverejnila-vysledky-za-rok-2022>

MARKOVÁ, Blanka. Zákonné kulturní normy v Evropě. Online. Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy, 2016. Dostupné z: <https://iprpraha.cz/assets/files/files/d144228f7b21ced9ecaac0c4a567f29c.pdf>.

MARKOVÁ, Blanka, ŽAROŠSKÁ Michaela, ŽÁKOVÁ Eva. Podpora kultury z Evropské unie. Institut umění – Divadelní ústav, [on-line]. 2012, Dostupné z: www.idu.cz/cs/publikace/796-podpora-kulturyz-evropske-unie-2012

NOVÁKOVÁ, Jitka. VÝVOJ ČESKÉ KULTURNÍ POLITIKY VE VZTAHU K EKONOMICKÝM MODELŮM ŘÍZENÍ A FINANCOVÁNÍ KULTURY. Online. S. 11. Dostupné z: <https://aak.slu.cz/pdfs/aak/2013/03/14.pdf>.

Podpora kultury z Evropské unie do roku 2020. Online. Praha: Kancelář Kreativní Evropa, 2021. Dostupné z: <https://www.kreativnievropa.cz/co5fokmmap3aa309/uploads/2021/05/KE-v-CR-2014-2020.pdf>.

REPORT, Kancelář Kreativní Evropa 2021. Online. Lucemburk: Kancelář Kreativní Evropa, 2022. Dostupné z: https://www.kreativnievropa.cz/co5fokmmap3aa309/uploads/2022/10/Report-2021_final.pdf

Tisková zpráva Kreativní Evropa 2021. Online. Praha: Kancelář Kreativní Evropa, 2022. Dostupné z: https://www.kreativnievropa.cz/co5fokmmap3aa309/uploads/2022/10/TZ_Kreativni-Evropa_2022.pdf.

Tisková zpráva Kreativní Evropa 2022. Online. Kreativní Evropa. 2023. Dostupné z: https://www.kreativnievropa.cz/co5fokmmap3aa309/uploads/2023/06/TZ-Kreativni-Evropa-v-roce-2022_final.pdf.

4.) Dokumenty ministerstev a dalších institucí

Kulturní politika 2001. Online. Ministerstvo kultury. 2001. Dostupné z: https://www.technicalmuseum.cz/wp-content/uploads/2016/11/kulturni_politika.pdf.

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ Nová evropská agenda pro kulturu. Online. Eur-lex: Právo EU. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1527241001038&uri=COM:2018:267:FIN>.

Státní kulturní politika na léta 2009-2014. Online. Ministerstvo kultury. 2009. Dostupné z: <https://mk.gov.cz/statni-kulturni-politika-na-leta-2009-2014-cs-1265>

Státní kulturní politika na léta 2021-2025 - Důvodová zpráva. Online. Ministerstvo kultury. 2021. Dostupné z: <https://www.mk.gov.cz/statni-kulturni-politika-cs-69>.

Státní kulturní politika na léta 2021-2025. Online. Ministerstvo kultury. 2021. Dostupné z: <https://www.mk.gov.cz/statni-kulturni-politika-cs-69>.

ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY Ā. 445/2014/EU ze dne 16. dubna 2014 o zavedení akce Unie ve prospěch Evropských hlavních měst kultury pro roky 2020 až 2033 a o zrušení rozhodnutí Ā. 1622/2006/ES

Vztah státu ke kultuře, kulturní politika evropských zemí. Online. Ministerstvo kultury. Dostupné z: <https://www.mk.gov.cz/vztah-statu-ke-kulture-kulturni-politika-evropskych-zemi-cs-92>

5.) Legislativa

Listina základních práv Evropské unie

Smlouva o fungování Evropské unie

Smlouva o Evropské unii

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá kulturní politikou Evropské unie a jejím vlivem na kulturní politiku České republiky. Kulturní politika hraje klíčovou roli při utváření identity a mezikulturního dialogu. Práce se zaměřuje na proces evropeizace a na to, jak se Česká republika zapojuje do evropských kulturních programů, a také na výhody a výzvy, které z této účasti plynou. Prostřednictvím literární rešerše a analýzy dokumentů práce zkoumá dopady evropské kulturní politiky na národní kulturní sektor. Zjištění naznačují, že zapojení České republiky do evropských kulturních iniciativ posiluje její kulturní identitu a podporuje spolupráci se všemi ostatními státy.

Abstract

This thesis deals with the cultural policy of the European Union and its impact on the cultural policy of the Czech Republic. Cultural policy plays a key role in shaping identity and intercultural dialogue. The thesis focuses on the process of Europeanization and how the Czech Republic engages in European cultural programs, as well as the benefits and challenges arising from this participation. Through a literature review and document analysis, the thesis examines the impacts of European cultural policy on the national cultural sector. The findings suggest that the Czech Republic's involvement in European cultural initiatives strengthens its cultural identity and promotes cooperation with other states.

Klíčová slova

Kultura, politika, kulturní politika, Evropská unie, evropeizace, Česká republika, mezikulturní dialog, kulturní diverzita

Key words

Culture, politics, cultural policy, European Union, europeanization, Czech Republic, intercultural dialogue, cultural diversity